

MA02 2023-11-13

LANDINFORMATION

Nicaragua

Situationen för personer som uppfattas som oppositionella

2023-11-24

MIGRATIONSVERKETS FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Den här rapporten är framtagen av Migrationsverket i linje med [EUAA:s metodologi för framtagande av landinformation](#) (2023). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Migrationsverket: Landinformation: Nicaragua. Situationen för personer som uppfattas som oppositionella (version 1.0)

Framställd av: Nationella operativa avdelningen, Migrationsanalys –
Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys.

Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation,
Lifos, © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2023.

Datum: 2023-11-24

Innehållsförteckning

Terminologi och förkortningar.....	6
Sammanfattning.....	8
Summary.....	10
1. Inledning.....	12
2. Krisen 2018 och utvecklingen sedan dess	13
2.1 Protester och massgripanden 2018–2019	13
2.2 Kriminalisering av oliktankande enligt nya lagar.....	14
2.3 Valet 2021	15
2.4 Utvidgad repression och krympande demokratiskt utrymme	16
3. Staten, Sandinistpartiet och övervakningsapparaten	17
3.1 Sandinistpartiets grepp om staten	17
3.2 Sandinistpartiets sidoorganisationer	19
3.2.1 Formella sidoorganisationer	19
3.2.2 Regimlojala väpnade grupper	20
3.2.3 Medborgarmaktsråd och Sandinistiska ledarskapsråd.....	21
3.3 Övervakningsapparaten	23
3.3.1 Fysisk övervakning.....	23
3.3.2 Övervakning av sociala medier	24
3.3.3 Högteknologisk övervakning.....	25
3.3.4 Informationsdelning inom regimen	26
4. Vilka uppfattar regimen som oppositionella?.....	27
4.1 Oförutsägbar och bred repression.....	27
4.2 Personer deltagit i protesterna 2018 eller senare	28
4.3 Studenter, lärare och akademiker	29
4.4 Personer som varit engagerade i den politiska oppositionen.....	29
4.5 Journalister och media	30
4.6 Människorättsförfvarare och personer engagerade i civilsamhällsorganisationer	30

4.7	Avhoppare från sandinisterna och offentliganställda som tagit avstånd ...	32
4.8	Anställda eller engagerade i kyrkan	33
4.9	Familjemedlemmar till personer som uppfattas som oppositionella	34
4.10	Advokater som företrätt oppositionella	35
4.11	Personer som har lämnat landet efter 2018.....	35
5.	Hur behandlas de som uppfattas vara oppositionella?	36
5.1	Godtycklig behandling	36
5.2	Övervakning, trakasserier och utpressning.....	37
5.3	Arresteringar, anmälningsplikt och påtvingade försvinnanden	39
5.4	Tortyr och illabehandling	41
5.5	Rättsprocesser.....	43
5.6	Fråntagna medborgarskap, påtvingad exil och nekad inresa till Nicaragua	45
5.7	Tillgång till samhällstjänster och fråntagandet av tillgångar och förmåner	46
6.	Möjligheten för personer som uppfattas som oppositionella att anskaffa pass och resa ut ur landet reguljärt.....	48
7.	Avslutande kommentarer	51
	Källförteckning	53
	Muntliga källor.....	53
	Elektroniska källor	53

Terminologi och förkortningar

Consejos de liderazgo Sandinista	Sandinisternas ledarskapsråd.
Contras	Högergerilla som krigade mot sandinisterna 1979–1990.
CPC	Consejos de Poder Ciudadano (medborgarmaktsråd).
El Chipote	Polishäkte som fungerat som fängelse fram till 2019 då det ersattes av det nya (el Nuevo) Chipote. I både det gamla och det nya Chipote har tortyr ofta förekommit. Ofta används namnet El Chipote även för det nybyggda fängelset/häktet.
El Infernillo	Särskilda bestraffningsceller i La Modelo-fängelset.
GHREN	FN:s expertgrupp för mänskliga rättigheter i Nicaragua (Group of Human Rights Experts on Nicaragua), etablerad för att utreda brott mot de mänskliga rättigheterna som begåtts i Nicaragua sedan april 2018.
Grupos de choque	Chockstyrkor, betecknas ibland som parapolis eller <i>Turbas</i> (se nedan).
IACHR	Inter-American Commission for Human Rights (Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter). Ett oberoende organ under Organisationen för amerikanska stater (OAS).
Incomunicado	Avstängd från kontakt med omvärlden under ett frihetsberövande.
Juventud Sandinista	Sandinistiska ungdomsförbundet som tagit en aktiv del i repressionen av oliktankande.
La 300	Högsäkerhetszon i La Modelo-fängelset.
La Esperanza	Det nationella kvinno-fängelset.
La Modelo	Det nationella fängelset för män.
La Unidad Nacional Azul y Blanco	Nationella blåvita enheten. Rörelse som växte fram i opposition till regimen efter protesterna och som samlar flera civilsamhällesorganisationer

Motorizados	Regimlojal väpnad grupp som fått sitt namn av att medlemmarna kör motorcyklar.
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter).
Paraestatales Paramilitares Parapoliciales	Olika namn för regimlojala väpnade grupper.
Promotor de paz	”Främjare av fred”, vilket innebär att bedriva propaganda online till förmån för sandinistpartiet.
Regimloja väpnade grupper	Grupper som utför repressiva åtgärder genom våld och agerar i samklang med polisen och/eller samarbetar med Sandinistpartiets strukturer och sidoorganisationer.
Sandinistpartiet	Regeringspartiet i Nicaragua under ledning av Daniel Ortega. Det spanska namnet är Frente Sandinista de Liberación Nacional (Sandinistiska fronten för nationell befrielse), vilket förkortas FSLN.
Turbas sandinistas	Partiloyalister som verkar i grupp och kan liknas vid en gatumobb. Juventud Sandinista ingår ofta i dessa.

Sammanfattning

Nicaragua har utvecklats i en alltmer repressiv riktning sedan protesterna i april 2018 slogs ner våldsamt av regimen och regimlojala väpnade grupper. President Daniel Ortega och vicepresidenten Rosario Murillo, tillika hans fru, håller landet i ett hårt auktoritärt grepp och har kontroll över samtliga delar av den nicaraguanska staten. Detta har också möjliggjort regimen repressiva åtgärder gentemot oppositionella eller de som man uppfattar som oppositionella.

Under en första fas under 2018–2019 använde sig regimen av dödligt våld och massarresteringar av de som protesterat. Under 2020 utökades övervakningen, hoten och trakasserierna från regimen sida och man började selektivt gripa och åtala andra oppositionella. Därtill antogs ett antal nya lagar med syfte att begränsa bl.a. yttrande- och mötesfriheten och att åtala oppositionella för falska nyheter, landsförräderi m.m. I upptakten till presidentvalet 2021 greps flertalet oppositionella presidentkandidater och andra aktiva i politiska partier. Vidare förbjöds oppositionella partier. Valet i november 2021 ansågs av internationella bedömare vara ofritt. Ortega vann som väntat valet och Nicaragua är numera en enpartistat.

Sedan 2022 har mer än hälften av landets civilsamhällesorganisationer tvingats stänga ner. Repressionen har också kommit att omfatta allt fler grupper. I ett drastiskt tilltag i februari 2023 framtog regimen medborgarskapet från 314 nicaraguaner som man uppfattade som oppositionella.

I takt med att presidentparets makt har ökat har också Sandinistpartiets makt i landet ökat och gränserna mellan partiet, regeringen och familjen Ortega-Murillo har blivit allt mer oklara. Sandinistpartiet har flera sidoorganisationer som tar en mer eller mindre aktiv del i repressionen av olikfärdande. Ungdomsförbundet, *Juventud Sandinista*, har haft en tydligt aktiv roll i detta. Medborgarmaktsråden, *Consejos de Poder Ciudadano*, är en struktur som använts av sandinistpartiet för att agera i partiets intressen och bl.a. i övervakningen av befolkningen. Alla partimedlemmar och offentligt anställda förväntas dock visa sitt aktiva stöd till regimen. Till det kommer ett antal regimlojala väpnade grupper som går under flera olika namn, bl.a. *turbas*, *motorizados*, *grupos de choque* m.fl., och som varit aktiva i att med våld slå ner på de som uppfattas som oppositionella.

Övervakningsapparaten har byggts upp successivt från 2007 och blivit allt mer avancerad. Via primärt medborgarmaktsråden finns det människor i varje kvarter som har till uppgift att övervaka de boende i området. Därtill kommer avlyssning av telefoner och bevakning av sociala medier med hjälp av bl.a. rysk teknologi och samarbete. Informationen som samlas in genom övervakningen används sedan bl.a. som bevis i rättegångar mot oppositionella.

Det finns en bredd av olika grupper av personer som regimen uppfattar som oppositionella och det går att ringa in ett antal grupper som över tid varit särskilt utsatta. Flera källor beskriver att regimen hållning är den att ”är ni inte med oss är ni emot

oss” och att det finns ett mått av godtycke i vilka aktiviteter som uppfattas som oppositionella.

Under och direkt efter protesterna 2018 var personer som lett eller varit aktiva under protesterna den främsta gruppen som regimen slog ned på och grep. Bland dessa var studenter en framträdande grupp, men även lärare och människorättsaktivister. Grupper av personer och individer som utsatts för repressalier från regimen har sedan dess breddats till att inkludera många fler, såsom akademiker, journalister, aktiva i civilsamhället, politiskt aktiva i oppositionen, feminister, avhoppare från sandinisterna, anställda i katolska kyrkan, hbtqi-aktivister, familjemedlemmar till oppositionella, hälsoarbetare och advokater som företrätt oppositionella. Olika typer av aktiviteter uppfattas som regimkritiska och det är inte enbart personer ur dessa grupper som möts av repressalier. Regimen slår i regel ner på det mesta som de uppfattar som oppositionellt.

Flera av de källor Migrationsanalys har intervjuat pekar på att det är en risk att ha lämnat landet sedan 2018 eftersom man riskerar att uppfattas som oppositionell. Det finns dock begränsat med information om konkreta fall av personer som har återvänt och vilka konsekvenser utlandsvistelsen eventuellt har medfört.

Regimen använder sig av olika repressiva metoder för att slå ner på, stävja och bestraffa de man uppfattar som oppositionella. Behandlingen är godtycklig och regimen ändrar ofta tillvägagångssätt eller behandlar personer i liknande fall på olika sätt, vilket skapar en osäkerhet. Regimen använder sig av övervakning, trakasserier och hot, godtyckliga arresteringar, tortyr och illabehandling i häkten och fängelser. Vidare åtalas oppositionella för fabricerade brott eller utifrån odemokratiska lagar och ställs inför domstol i rättsprocesser som inte ens uppfyller de mest grundläggande kraven på rättssäkerhet. Personer som uppfattas som oppositionella utestängs ofta från arbetsmarknaden och samhällsservice. Därtill har regimen deporterat och frantagit nicaraguaner deras medborgarskap samt deras tillgångar i form av fastigheter, pensioner m.m.

Regimen pressar i allt större utsträckning de man uppfattar som oppositionella att lämna landet men tillämpningen är godtycklig och det finns också fall där man inte låtit personer resa ut ur Nicaragua. Informationen pekar på att det i dagsläget framförallt gäller offentliganställda och sandinister även om det också kan drabba andra.

Summary

The situation in Nicaragua has taken an increasingly repressive course since the large-scale protests in April 2018 that were brutally struck down by the regime and armed groups loyal to the regime. President Daniel Ortega and his vice president and wife Rosario Murillo, are ruling the country autocratically and control all aspects of the Nicaraguan state. This has enabled the continued repression against dissidents and perceived dissidents of the regime.

During a first phase of repression in 2018-2019, the regime used deadly force against, along with mass-arrests of, protesters. In 2020, the regime increased the use of surveillance, threats and harassment along with more selective arrests and criminal charges directed towards other dissidents. Concurrently, new legislation was adopted. The purpose of the new legislation was, among other things, to limit the freedoms of expression and assembly, and enabling the regime to press charges against dissidents for crimes such as “spreading fake news” and treason. In the run-up to the presidential election 2021, several opposition candidates, as well as other opposition politicians and journalists, were arrested. Furthermore, opposition parties were declared illegal and banned. As Ortega won the election, deemed unfree by international observers, Nicaragua essentially became a one-party state.

Since 2022, more than half of the country’s civil society organizations have been forced to close down. The repression has also come to include more and more groups. In a drastic move in February 2023, the regime deprived 314 Nicaraguan nationals of their citizenship because they were considered dissidents.

Along with the increased concentration of power in the hands of the presidential couple, the Sandinista party has also increased its power. The borders between the Government, the party and the Ortega-Murillo family have become increasingly blurred. The Sandinista party has several side-organizations that are partaking in the repression to varying degrees. The party’s youth wing, *Juventud Sandinista*, has had an active role in the repression. The Citizen Power Councils, *Consejos de Poder Ciudadano (CPC)*, is a structure used by the Sandinista party to further the interests of the party and they have, among other things, engaged in surveillance of the population. All party members, as well as public employees, are expected to actively show their support for the regime. Moreover, there are pro-government armed groups, known under various names such as *turbas*, *motorizados* and *grupos de choque*, which are used to violently suppress persons who are perceived to be dissidents.

The surveillance apparatus has been built up gradually from 2007 and onwards. Over time, it has become more and more sophisticated. The regime actively works towards identifying those who are opposing the regime through the use of surveillance. Through primarily the CPC structure, there are persons in each neighborhood who are responsible for monitoring the inhabitants in their respective area.

Furthermore, phones and social media are monitored, with the aid of Russian cooperation and technology. Information gathered through surveillance, is used, inter alia, as evidence in trials against dissidents.

There is a multitude of groups that are perceived to be dissidents by the regime, and there are, some definable groups that, over time, have been particularly vulnerable. With that said, there is not necessarily a clear pattern in terms of what types of activities that are considered oppositional in nature. Several sources state that the regime's position is "either you're with us, or against us" and that the regime acts arbitrarily in the activities they crack down on.

Under and during the protests in 2018, persons who led or were active during the protests were the primary target of the Government's crackdown. Among those arrested or harmed were students, teachers and Human Rights defenders. Since then, the scope of groups and persons that have fallen victim to reprisals from the regime has widened and includes many more, such as academics, journalists, persons active in civil society, politically active persons in the opposition, feminists, former Sandinistas, Catholic clergy, LGBTQI activists, family members of dissidents, health care workers and lawyers of dissidents. Various activities are perceived to be anti-regime and it is not only persons from the abovementioned groups that have suffered reprisals. Generally, the regime strikes down on every activity they consider to be critical of the regime.

Several of the sources consulted by the Unit for Migration Analysis assess it to be a risk factor to have left the country from 2018 and onwards, as such persons risk being perceived as dissidents because of leaving. There is, however, limited information available about concrete examples of persons who have returned and what consequences their time abroad may have incurred.

The regime employs different repressive tools to curb and crack down on the opposition and punish those they perceive to be dissidents. The treatment of perceived dissidents is arbitrary and the regime frequently changes their modus operandi, or treat different persons differently, despite having a similar profile, and, thus, creating an atmosphere of uncertainty. The regime subjects perceived dissidents to surveillance, harassment, threats, arbitrary arrests, torture and ill-treatment in detention facilities. Furthermore, perceived dissidents face the risk of being criminally charged with fabricated crimes or with crimes defined by undemocratic laws in trials that fail to meet the standards of due process. Persons perceived to be dissidents may be excluded from the labor market and public services. Moreover, the regime has stripped Nicaraguan nationals of their citizenship and deported them. Their assets have been seized and their benefits cancelled.

The regime increasingly pushes those perceived to be dissidents to leave Nicaragua, but this is applied arbitrarily. There are also cases where persons have been prohibited from leaving the country. Recent information suggests that, currently, it is mainly public employees and party members that are being subjected to travel bans. Others, however, may also be subjected to such bans.

1. Inledning

Syftet med denna rapport är att ge en aktuell bild av situationen för oppositionella i Nicaragua gällande vilka regimen uppfattar som oppositionella och hur de behandlas. Rapporten avhandlar även den politiska utvecklingen i landet sedan 2018 samt det sandinistiska partiet och övervakningsapparaten. För mer detaljerad information om protesterna 2018–2019 hänvisas till [Lifosrapport Nicaragua – protester, repression och riskprofiler](#).

Rapporten bygger på information inhämtad i öppna källor, bl.a. rapporter från Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (IACHR), FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) och den expertgrupp för mänskliga rättigheter i Nicaragua (GHREN) som tillsattes i samband med krisen 2018–2019.

Migrationsanalys har även gjort sex intervjuer med en till två personer åt gången som representerar organisationer eller institutioner. Två av dessa källor har angett att de behöver vara anonyma på grund av risk för repressalier från regimen gentemot deras organisation, sig själva eller sin familj. Bland de namngivna muntliga källor som har intervjuats återfinns [Ernesto Medina](#), tidigare rektor på bl.a. Universidad Nacional Autónoma de Nicaragua i León och även f.d. ordförande för det nationella rådet för universitet i Nicaragua som överser alla statliga universitet. Medina tog ställning mot regimen hantering av protesterna och framtogs i februari 2023 sitt medborgarskap av Ortega-regimen. Vi har också intervjuat [Mónica Baldano](#), f.d. aktiv i sandinisterna och gerillaledare under 1970-talet, som sedan tagit aktivt avstånd från Ortegas regim. Hon framtogs också sitt nicaraguanska medborgarskap i februari 2023. Därtill har vi intervjuat Wendy Flores och Carlos Guadamuz, från människorättsorganisationen [Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más](#) samt [Julienne Weegels](#), doktor på Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA) vid Amsterdams universitet och som är specialiserad på Nicaragua. Några av de muntliga källorna är öppet kritiska till den nicaraguanska regimen. I stora drag är dock deras uppgifter i samklang med vad som rapporterats av bl.a. internationella organisationer, och dessa källor har inkluderats för att de har bedömts tillföra väsentlig information.

På grund av utvecklingen i landet som har inneburit att Nicaragua över tid har blivit allt mer slutet, och att varken fri media, MR-organisationer eller det internationella samfundet längre har tillträde, finns det utmaningar avseende informationsläget. De siffror som rapporteras från FN om t.ex. antalet gripna är uppskattningar, eftersom även dessa organ har svårt att få fram information. Detta beror bl.a. på att anhängare är rädda att rapportera in gripandena, inte bara på grund av risk för repressalier mot den gripne utan även mot dem själva. Det finns därmed en generell risk för underrapportering när det gäller förekomst av människorättsbrott i Nicaragua.

2. Krisen 2018 och utvecklingen sedan dess

2.1 Protester och massgripanden 2018–2019

I april 2018 utbröt stora demonstrationer i flera städer¹ i Nicaragua. Den utlösande faktorn för dessa demonstrationer var en annonserad förändring i socialförsäkrings-systemet². De skedde också med bakgrund av missnöje mot att president Daniel Ortega, som styrt landet sedan 2007, under flera år fört landet i en allt mer auktoritär riktning.³ Demonstrationerna leddes av framförallt universitetsstudenter men även pensionärer, bönder, MR-försvare och andra deltog. Demonstrationerna slogs ner med våld och i flera dokumenterade fall dödligt våld från polisen och regimlojala väpnade grupper som agerade koordinerat.⁴

I samband med att demonstrationerna avtog i juli–augusti 2018, påbörjades massarresteringar av de som deltagit i protesterna. I juli 2018 antogs en ny antiterrorlag av parlamentet, vilken användes gentemot flera personer som åtalades med anledning av protesterna.⁵ Ortega-regimen förbjöd protesterna i september 2018.⁶

Den interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (IACHR) har dokumenterat minst 355 dödsfall mellan 18 april 2018 och 31 juli 2019, varav de flesta skedde under de första månaderna av protesterna. Mer än 2 000 personer skadades och minst 1 600 greps.⁷ Regeringen, med president Ortega och vicepresident Rosario Murillo (tillika presidentens fru)⁸ i spetsen, har konsekvent kallat protesterna för ett misslyckat kupp försök och har inte erkänt några av de brott mot mänskliga rättigheter som dokumenterats av FN och andra organisationer.

Under och direkt efter protesterna 2018 var personer som lett eller varit aktiva i protesterna den främsta gruppen som regimen slog ned på och grep.⁹ Under augusti

¹ Bl.a. Bluefields, Ciudad Sandino, Estelí, León, Managua och Masaya, se: Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 4

² Reformen drogs efter förhandlingar sedan tillbaka av presidenten, se: CNN, Nicaragua scraps controversial social security reforms, 2018-04-22, [url](#)

³ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 4; Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 9

⁴ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 4-5; Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 12; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 13–14

⁵ Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#); Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 13

⁶ BBC News, Nicaragua frees protesters after international outcry, 2018-10-16, [url](#)

⁷ IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#), s. 775, par. 3

⁸ Murillo blev vicepresident 2017. Ortega gör sällan offentliga framträdanden och Murillo är den huvudsakliga talespersonen för regeringen och ansiktet utåt. Hon anses ha stort inflytande, se: Reuters, Ortega and Murillo, the power couple with an iron grip on Nicaragua, 2021-11-08, [url](#); Al Jazeera, Nicaragua: Daniel Ortega on course for controversial fourth term, 2021-11-08, [url](#)

⁹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7; USDOS, Nicaragua 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#), s. 2

till december 2018 tilltog även åtalerna gentemot sociala ledare och andra som associerades med protesterna. Det förekom också höga nivåer av våld under arresteringarna, påtvingade försvinnanden, tortyr och sexuellt våld.¹⁰

I juni 2019 antog regeringen en amnestilag som utlovade amnesti till alla som medverkat i protesterna och händelserna kring dem, och därmed också den egna regimen. Ett hundratal personer släpptes ur fängelserna under de då pågående förhandlingarna¹¹ mellan regeringen och oppositionen som sedermera gick i stå.¹² Från juli 2019 gjordes det dock nya tillslag mot oppositionella eller de som regimen uppfattade som oppositionella. Tidigare demonstranter som släppts i samband med amnestilagen greps åter.¹³ De som greps åtalades under denna period främst för vanliga brott som narkotikahandel, illegal vapenhandel, illegalt vapeninnehav eller rån. Myndigheterna grep och släppte också lika många personer så att antalet gripna förblev detsamma (så kallade *svängdörrsfenomenet*), ett sätt att enligt FN skapa osäkerhet och upprätthålla godtyckligheten i arresteringarna för att avskräcka dissidenter.¹⁴

2.2 Kriminalisering av olik tänkande enligt nya lagar

Under 2020 påbörjade regeringen en ny fas av repression i Nicaragua med ökad övervakning, skrämsel och hot samt en selektiv repression mot personer som motsatte sig regimen. Det sandinistdominerade parlamentet antog flera lagar med syfte att begränsa bl.a. yttrande- och mötesfriheten, vilka sedan användes i åtal mot regimkritiska personer. Enligt cyberbrottslagen¹⁵ är det möjligt att åtala personer för att ha spridit ”falska nyheter” (*noticias falsas*), t.ex. regeringskritiska inlägg på sociala medier.¹⁶ Lagen för försvaret av folkets rätt till självständighet, suveränitet och självbestämmande (lag 1055¹⁷) gav regimen vida möjligheter att begränsa och

¹⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 64, par. 296

¹¹ Förhandlingarna som gick under namnet den Nationella dialogen, initierades i april 2018 och pågick till 2019 under medling av Nicaraguas biskopskonferens (katolska kyrkan). De avbröts flera gånger för att sedan återupptas igen, dock utan att ha gett resultat. Inga förhandlingar har pågått sedan dess. Se: GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 62–65, par. 289, 292–293, 300–302

¹² Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#); Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 19; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 18; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 58

¹³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 226, par. 963–964

¹⁴ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 28

¹⁵ Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley especial de ciberdelitos, (Ley 1042), 2020-10-27, [url](#)

¹⁶ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 10; Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), sektion D4; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 60; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 21

¹⁷ Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley de defensa de los derechos del pueblo a la independencia, la soberanía y autodeterminación para la paz (ley 1055), 2020, [url](#)

åtalade regimkritiska och gör det möjligt att döma personer som ”landsförrädare”.¹⁸ Lagen om utländska agenter (*Ley de Agentes Extranjeros*)¹⁹ innebar restriktioner för organisationer att motta utländsk finansiering och bidrag vilket påverkade många civilsamhällsorganisationer.²⁰ År 2021 ändrades även grundlagen så att det blev möjligt att utdöma livstids fängelse för hatbrott. Ortega har benämnt oppositionella aktiviteter vara sådana brott.²¹

Nicaraguas hantering av covid blev föremål för internationell kritik då man inte vidtog åtgärder för att minska spridningen och bl.a. fortsatte att uppmuntra politiska massmöten till stöd för sandinisterna.²² Journalister och andra som uttryckte kritik eller oro över regeringens hantering av covid greps, övervakade och hotade. Regimen anklagade media för ”informations-terrorism” och desinformationskampanjer i samband med pandemin.²³

2.3 Valet 2021

Från maj 2021 påbörjades en intensiv period av kriminalisering av civilsamhällsorganisationer och oppositionella inför presidentvalet i november.²⁴ Regimen slog ned på och grep främst politiskt aktiva personer i oppositionen, såsom kandidater i presidentvalet och personer som var aktiva i politiska partier och rörelser samt journalister och akademiker.²⁵ I maj godkände också parlamentet lagreformer som konsoliderade regeringens kontroll över valprocessen.²⁶ Nicaraguas valmyndighet, som tillsatts med regimtrogna medlemmar, förklarade de huvudsakliga oppositionspartierna ogiltiga inför valet och deras juridiska status fråntogs.²⁷

Mellan juni och augusti 2021 greps sju presidentkandidater medan över 30 oppositionspolitiker godtyckligt frihetsberövades.²⁸ Många av dessa åtalades i enlighet med de nya lagarna från 2020 och förbjöds även i samband med domen att inneha

¹⁸ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 21; USDOS, Nicaragua 2021 Human Rights Report, 2022-04-12, [url](#), s. 18

¹⁹ Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley de regulación de agentes extranjeros (Ley 1040), 2020-10-15, [url](#)

²⁰ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 14

²¹ Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), sektion D4

²² HRW, Nicaragua: Reckless COVID-19 Response, 2020-04-10, [url](#); IACHR, IACHR Annual Report 2019: Chapter IV.B – Nicaragua, 2020, [url](#), s. 584-586, par. 86-97

²³ IACHR, IACHR Annual Report 2019: Chapter IV.B – Nicaragua, 2020, [url](#), s. 580-581, par. 74-76

²⁴ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 65, par. 305

²⁵ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 226, par. 963-964; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁶ HRW, World Report 2022 – Nicaragua, 2022-01-13, [url](#)

²⁷ Human Rights Watch, World Report 2023 – Nicaragua, 2023-01-12, [url](#); Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), Key developments in 2021

²⁸ OHCHR, Situation of Human Rights in Nicaragua (A/HRC49/23), 2022-02-24, [url](#), s. 3-4, par. 8; IACHR, Nicaragua: Concentration of Power and the Undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 51, par. 128, 130; VOA, Nicaragua Arrests 7th Presidential Contender Ahead of November Vote, 2021-07-24, [url](#)

politiska poster eller arbeta inom myndigheter och offentlig sektor. De åtalades även för andra brott som penningtvätt, organiserad brottslighet, vapenhandel etc.²⁹

Ortega blev omvald i november 2021 i ett val som varken ansågs fritt eller rättvist av internationella bedömare.³⁰ Valet ägde enligt IACHR rum i en ”kontext av övergrepp mot de mänskliga rättigheterna”.³¹ Koncentrationen av makt till president Ortega har ökat sedan han valdes 2007 men stärktes ytterligare med valet 2021.

2.4 Utvidgad repression och krympande demokratiskt utrymme

Från augusti 2022 har regimen slagit ner allt bredare och på allt fler grupper och personer med kritisk hållning. Bl.a. har den katolska kyrkan blivit en tydligare målgrupp för regimen repression under 2022–2023 (se mer under [kapitel 6](#)).³²

Mellan februari och maj 2022 dömdes 50 oppositionella, varav flera presidentkandidater i valet 2021, till fleråriga fängelsestraff. Under året greps och åtalades den regimkritiske katolske biskopen Rolando Álvarez, en av regimen tydligaste kritiker och dömdes till 26 års fängelse.³³

Nästan hälften av Nicaraguas alla civilsamhällesorganisationer, runt 3 500 stycken, har stängts ner av regimen genom att deras juridiska status fråntagits och regimen gjort det olagligt att ta emot utländsk finansiering.³⁴ Även internationella organisationer har tvingats stänga, såsom Röda korset (se [6.6](#)) och Nicaragua-kontoret för Organization of America States.³⁵ Merparten av dessa har stängts ner sedan juni 2022 efter att ytterligare en lag antogs i april som begränsar och kontrollerar civilsamhällesorganisationers möjlighet att verka.³⁶ Det gäller särskilt för demokrati-främjande organisationer och organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter. Många organisationer tillhandahöll samhällstjänster såsom sjuk- och äldre-vård samt skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor, och dessa områden har nu blivit lidande.³⁷ En källa beskriver det som att regimen har ”pulveriserat det sociala skyddsnetet”.³⁸

²⁹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, 11

³⁰ Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), Key developments in 2021

³¹ IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#), s. 776, par. 7

³² GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#); OHCHR, Group of Experts on Nicaragua finds escalating persecution against dissent and crackdown on independent academic institutions, 2023-09-12, [url](#)

³³ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#); Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), Key developments, sektion D2

³⁴ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#); DW, Gobierno de Nicaragua sigue cerrando ONG, 2023-05-20, [url](#); OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

³⁵ AP News, Nicaragua says it is closing OAS offices, expelling staff, 2022-04-25, [url](#)

³⁶ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#); Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

³⁷ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; OHCHR, Nicaragua: UN experts denounce arbitrary shutdown of civil society organisations, 2022-07-29, [url](#)

³⁸ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

Nedmonteringen av civilsamhället påverkar även informationsläget negativt kring vad som sker i landet. En källa beskriver att människor i allt lägre grad pratar öppet om vad som händer eftersom det är förenat med risker och inte heller kan förväntas leda någon vart. I den mån människor i Nicaragua fortfarande uttrycker politiska åsikter sker det i privata forum och man är mycket försiktig kring vad man säger till vem.³⁹

I februari 2023 introducerades en ny form av repression mot personer som är eller uppfattas vara oppositionella när först 222 personer som satt i fängelser i Nicaragua deporterades till USA och fråntogs sitt nicaraguanska medborgarskap. Därefter fråntog regimen medborgarskapen från ytterligare 94 personer. Många av dessa befann sig i exil, men inte alla.⁴⁰

3. Staten, Sandinistpartiet och övervakningsapparaten

3.1 Sandinistpartiets grepp om staten

Sandinistiska fronten för nationell befrielse⁴¹ bildades 1961 som en motståndsrörelse till den dåvarande regimen. Rörelsen bedrev gerillakrigföring fram till 1979 då man tog över styret i landet. Fram till 1990 pågick ett krig mellan sandinisterna och de USA-stödda *Contras*. Daniel Ortega valdes första gången till president 1985, men förlorade makten 1990 efter demokratiska val.⁴²

Från tidigt 2000-tal har det genomförts ett antal reformer och lagändringar⁴³ som stärkt presidentämbetet relativt andra statliga institutioner i Nicaragua.⁴⁴ Från att sandinisterna återfick presidentposten år 2007 och särskilt efter valet 2016, har makten successivt kommit att koncentreras i allt högre grad kring regeringen och särskilt presidentparet Daniel Ortega och Rosario Murillo (som blev vicepresident efter valet 2016).⁴⁵ Gränserna mellan regeringen, Sandinistpartiet och familjen Ortega har kommit att bli allt mer oklara.⁴⁶

³⁹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

⁴⁰ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 7, par. 30–31

⁴¹ Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN)

⁴² Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 8

⁴³ Bl.a. som ett resultat av den så kallade "Alemán-Ortega pakten". Sandinisterna under Ortega förhandlade då med dåvarande presidenten Arnoldo Alemán, som ledde partiet PLC:s olika reformer som gynnade den exekutiva maktens kontroll i relation till de andra delarna av staten.

⁴⁴ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 21-29; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 17–18

⁴⁵ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 9; The Guardian, Nicaragua suppresses opposition to ensure one-party election, critics say, 2016-06-26, [url](#)

⁴⁶ Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 9

År 2009 togs ett beslut i Nicaraguas högsta domstol som tog bort regeln i konstitutionen att en president inte kunde sitta i två efterföljande mandatperioder, vilket banade vägen för Ortegas återval år 2011. Sandinistpartiet har haft absolut majoritet i parlamentet sedan 2011 och har därmed haft möjlighet att ändra grundlagen utan att söka stöd från andra partier. År 2014 tog parlamentet t.ex. bort⁴⁷ begränsningarna i hur många mandatperioder en president kan sitta, vilket har möjliggjort att Ortega blivit omvald.⁴⁸

Presidentvalet 2016 var det första valet sedan 1990 där det saknades genuin konkurrens från andra partier. Från 2018 och framåt har maktpositionen för Ortega och sandinisterna stärkts ytterligare genom gripanden av oppositionella och förbud mot olika partier.⁴⁹ De nya lagarna som instiftades under framförallt 2020 har också hjälpt att konsolidera presidentparets makt och stävja opposition.⁵⁰ Sedan valet 2021 som Ortega vann med bred marginal i avsaknad av reell opposition, är Nicaragua i praktiken en enpartistat.⁵¹

Enligt FN:s expertgrupp, GHREN, har nedmonteringen av demokratiska institutioner gjort gränsen mellan statens institutioner och Sandinistpartiet vag.⁵² Rättsväsendet saknar oberoende och är politiserat.⁵³ Det gäller enligt Bertelsmanns stiftung i synnerhet högsta domstolen som de vidare beskriver som allierad med Ortega-familjen.⁵⁴

Det har under flera år gjorts reformer rörande den nationella polisen och militären som har stärkt presidentens makt över institutionerna och därmed Sandinistpartiets inflytande.⁵⁵ Polismyndigheten är numera direkt underställd presidenten.⁵⁶ Polisen har använts i repressiva syften mot oppositionella även innan händelserna 2018.⁵⁷

⁴⁷ Tidigare kunde samma president endast väljas två gånger och mandatperioderna fick inte efterfölja varandra, se: GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 21

⁴⁸ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 33; Encyclopaedia Britannica, Sandinista, 2023-04-21, [url](#)

⁴⁹ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 9; The Guardian, Nicaragua suppresses opposition to ensure one-party election, critics say, 2016-06-26, [url](#); IACHR, IACHR Annual Report 2019: Chapter IV.B – Nicaragua, 2020, [url](#), s. 580-581, par. 74-76

⁵⁰ Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#); GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9; Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#)

⁵¹ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 15; International Crisis Group, Nicaragua: Dealing with the Dangers of a One-sided Poll, 2021-10-07, [url](#)

⁵² GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 3; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 29-30

⁵³ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 11-12; IACHR, IACHR Annual Report 2022 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2023, [url](#), s. 657; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 40-41

⁵⁴ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 11-12

⁵⁵ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 28-29; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 30-31

⁵⁶ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 29, 47; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 30-31

⁵⁷ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 30-31

Andra medlemmar av Ortega-Murillofamiljen än presidentparet själva kontrollerar vidare nyckelposter inom den statliga förvaltningen.⁵⁸ Högre statstjänstemän innehar ofta också förtroendeposter inom sandinistpartiet eller organisationer knutna till partiet, vilket gör det svårt att urskilja huruvida dessa agerar å statens eller partiets vägnar.⁵⁹

Julienne Weegels beskriver hela systemet som politiserat. Ett exempel på partiets grepp om makten är att det inför valet 2021 förmedlades direktiv uppifrån till de lokala partisekretariaten på kommunnivå om hur presidentvalskampanjen skulle skötas. Det lokala partisekretariatet gav i sin tur direktiv till både partifunktionärer och offentliganställda om att alla var tvungna att vara vad de kallade en *promotor de paz* (främjare av fred), vilket innebar att bedriva propaganda online till förmån för partiet. Vidare innebar det att alla skulle försäkra sig om att personer i deras närhet uttryckte stöd för partiet och sittande regering.⁶⁰

Offentliganställda pressas till att betala medlemsavgifter till Sandinistpartiet och till att delta i partiets aktiviteter och manifestationer till stöd för regimen. Och för att få anställning inom offentlig sektor krävs i regel rekommendationer från de sandinistanknutna strukturerna CPC eller CLS.⁶¹ Sandinistpartiets påverkan på offentliganställd personal sträcker sig också till teoretiskt sett fristående myndigheter såsom åklagarämbetet.⁶² Det finns uppgifter om att offentliganställda ska ha deltagit i *Turbas* eller chocktrupper som slog ned protesterna 2018. Dessa ska ha rekryterats av CLS eller sandinistanknutna fackliga företrädare på arbetsplatsen.⁶³

Enligt en annan källa får alla offentliganställda hembesök där regimen inventerar vilka sandinist-anknutna organisationer personen är med i och vilka partiarrangemang som personen deltagit i.⁶⁴

3.2 Sandinistpartiets sidoorganisationer

3.2.1 Formella sidoorganisationer

Efter revolutionen 1979 hade stora delar av civilsamhället rötter i sandiniströrelsen.⁶⁵ Fram till nyligen präglades civilsamhället av större mångfald men det finns än idag flera olika formaliserade sidoorganisationer knutna till Sandinistpartiet. Som exempel kan nämnas att det finns flera fackförbund.⁶⁶ Sandinistpartiet har också ett kvinnoförbund och ett ungdomsförbund (Juventud Sandinista).⁶⁷ Vissa av

⁵⁸ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 12

⁵⁹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 29–30

⁶⁰ Dr. Julienne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

⁶¹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 32

⁶² GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 39

⁶³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 30

⁶⁴ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

⁶⁵ Borchgrevink, A. (Norsk Utenrikspolitisk Institutt), A Study of Civil Society in Nicaragua, 2006, [url](#), s. 8

⁶⁶ Freedom House, Freedom in the World 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#)

⁶⁷ Expediente Público, Ortega-Murillo: A Regime that Abolished Historic Rights for Women and Girls, 2021-01-08, [url](#); UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 15–16

dessas, såsom Juventud Sandinista, har aktivt haft en roll i regimen repression av personer som uppfattas som oppositionella, men det finns också andra strukturer eller organisationer med koppling till regimen som fyller viktiga funktioner för regimen. Dessa presenteras närmare nedan.

3.2.2 Regimlojala väpnade grupper

I samband med protesterna 2018 mobiliserades väpnade grupper som formellt inte utgjorde en del av polisen eller säkerhetsstyrkorna för att slå ned protesterna.⁶⁸ Regimlojala väpnade grupper har beskrivits med olika termer, såsom *grupos de choque* (chockgrupper), *turbas sandinistas* (sandinistmobbar), *parapoliciales* (parapoliser), *paraestatales* (parastatliga styrkor), *paramilitares* (paramilitärer) och *motorizados*.⁶⁹ FN:s expertgrupp rörande mänskliga rättigheter i Nicaragua använder paraplybegreppet *pro-government armed groups* (regeringsvänliga väpnade grupper) för att beskriva olika typer av grupper som varierar sett till organisation och sammansättning men definieras av att de a) utför repressiva åtgärder som gynnar regeringen genom våld, b) inte identifierar sig som medlemmar av de formella säkerhetsstyrkorna, c) använder vapen av olika slag, d) agerar i samklang med polisen och e) samarbetar med Sandinistpartiets strukturer och sidoorganisationer.⁷⁰ I denna rapport använder vi begreppet *regimlojala väpnade grupper* för att generellt beteckna denna typ av grupper.

De regimenlojala väpnade grupperna består bland annat av anhängare till Sandinistpartiet (däribland medlemmar i Juventud sandinista), offentliganställda, före detta militärer, invånare i fattiga områden och (nuvarande och före detta) gängmedlemmar.⁷¹ En källa beskriver termerna *motorizados* och *turbas* så här: Motorizados åsyftar vanligtvis lite äldre män som gjorde militärtjänst på åttiotalet, de är engagerade i partiet och i CPC och har motorcyklar. Det förekommer att motorizados bär hjälm även när de inte åker motorcykel så att de inte ska kunna identifieras. Turbas åsyftar partiloyalister som verkar i grupp och kan liknas vid en gatumobb. De är ofta en blandning av motorizados och yngre människor från Juventud Sandinista.⁷²

Såväl IACHR som GHREN har fastställt att personer inom myndigheterna mobiliserade och rekryterade medlemmar till de regimenlojala väpnade grupperna i sam-

⁶⁸ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 50; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 33

⁶⁹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 50-51; OHCHR, Human Rights Violations and Abuses in the Context of Protests in Nicaragua 18 April – 18 August 2018, 2018-08-29, [url](#)

⁷⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 51

⁷¹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 5, 14; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 33

⁷² Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

band med protesterna 2018. De koordinerades av, och samarbetade med, myndigheterna, i synnerhet polisen.⁷³ Regimen har förnekat att man använde sig av regimlojala väpnade grupper för att slå ned protesterna och har bland annat gjort gällande att det istället rörde sig om ”frivilligpoliser”.⁷⁴

Regimloja väpnade grupper användes redan innan protesterna 2018 men uppmärksammades särskilt i anslutning till att de var delaktiga i att slå ned protesterna med våld.⁷⁵ Flera källor anger att de regimlojala väpnade grupperna fortsatt används av regimen och att de bland annat övervakar, skrämmar och trakasserar personer som regimen uppfattar vara oppositionella.⁷⁶ De används också i arresteringsoperationer tillsammans med polis och för att stänga av områden eller gator.⁷⁷ De regimlojala väpnade grupperna har närvaro i hela landet och får resurser från myndigheterna. Enligt Bertelsmanns stiftung är de organiserade och har en befälsordning.⁷⁸

3.2.3 Medborgarmaktsråd och Sandinistiska ledarskapsråd

Medborgarmaktsråden, *Consejos de Poder Ciudadano*, instiftades 2007 med det uttalade syftet att vara ett instrument som skulle stärka befolkningens aktiva deltagande i demokratin.⁷⁹ Enligt en källa inrättades *Gabintes de Familia* 2014 och fick då en snarlik och överlappande roll med medborgarmaktsråden.⁸⁰ Andra källor anger att *Consejos de Poder Ciudadano* bytte namn till *Gabinetes de Familia* 2014 och alltså åsyftar samma struktur.⁸¹ Utifrån vad Migrationsanalys erfar betraktas begreppen som synonyma och de flesta källor som konsulterats använder sig av *Consejos de poder ciudadano*.

Redan från början hade medborgarmaktsråden ansvar på kvartersnivå för att förmedla sociala förmåner.⁸² Enligt GHREN har medborgarmaktsråden sedan de instiftades använts av Sandinistpartiet för att agera i partiets intressen.⁸³ Inom ramen

⁷³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 5; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 33

⁷⁴ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 5; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 34

⁷⁵ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 33

⁷⁶ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 14; OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/51/42), 2022-09-02, [url](#), s. 5, 7; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

⁷⁷ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 50; Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 6

⁷⁸ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 6

⁷⁹ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 35-36; Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 38

⁸⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 54

⁸¹ Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#), s. 11; Latinno, Consejos del Poder Ciudadano (Gabinetes Comarcales, de Barrio y Municipales), odaterad, [url](#); Latinno, Gabinetes de la Familia, la Comunidad y la Vida, odaterad, [url](#)

⁸² Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 8, 25–26, 38; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 30

⁸³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 54

för programmet *Zero hunger* delas mat ut till fattiga hushåll. Medborgarmaktsråden lämnar rekommendationer på vilka som ska få ta del av biståndet baserat på parti-lojaliteter och Juventud Sandinista delar ut maten.⁸⁴

Över tid har medborgarmaktsråden utvecklats till parallella semi-statliga strukturer som konkurrerar med den offentliga förvaltningen och i förlängningen koncentrerat makten till president Ortega.⁸⁵ Medborgarmaktsråden används för att säkra lojalitet till regimen och distribuerar primärt förmåner och resurser till partianhängare.⁸⁶

Medborgarmaktsråden är närvarande på departements-, kommun-, och grannskaps-nivå. Knutet till kommunernas borgmästarämbete finns kontor som har till uppgift att samverka med råden.⁸⁷ Medborgarmaktsråden är hierarkiskt organiserade och kontrolleras av vicepresident Murillo.⁸⁸

Så tidigt som 2008 har medborgarmaktsråden anklagats för att förhindra demonstrationer, missnöjesyttringar och kritik mot regimen.⁸⁹ Flera källor anger att medborgarmaktsråden ägnar sig åt övervakning och underrättelseinhämtning, bland annat har de använts för att identifiera personer som deltog i demonstrationerna 2018.⁹⁰ Personer inom medborgarmaktsråden har deltagit i trakasserier, hot, våldshandlingar och gripanden mot personer som uppfattas vara oppositionella.⁹¹

En snarlik struktur är *Consejos de liderazgo Sandinista* (sandinistiska ledarskapsråd). De sandinistiska ledarskapsråden är en del av Sandinistpartiets struktur och finns representerade inom alla offentliga verksamheter. De har till uppdrag att övervaka offentliganställda och deras politiska aktiviteter samt att koordinera och främja deras deltagande i aktiviteter till stöd för regimen.⁹² Varje ledarskapsråd leds av en politisk sekreterare som utgör en sambandsperson mellan myndigheter och partiet.⁹³

⁸⁴ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 30

⁸⁵ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 36

⁸⁶ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 38

⁸⁷ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 54

⁸⁸ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 38; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 24

⁸⁹ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 36

⁹⁰ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 35; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 36; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 54

⁹¹ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 36; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 30, 54; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 14

⁹² GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 55; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 37

⁹³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 55

3.3 Övervakningsapparaten

Regimen utövar kontroll över medborgarna, media, civilsamhället och MR-organisationer genom att övervaka alla former av politiska och ekonomiska aktiviteter.⁹⁴ Regimen arbetar aktivt med att identifiera vilka personer som är oppositionella men inte nödvändigtvis i syfte att gripa dem. Personer som identifierats som oppositionella övervakas dock på olika sätt.⁹⁵ Många av de som frisläppts efter att ha varit frihetsberövade står under omfattande övervakning.⁹⁶

Övervakningsapparaten har byggts upp successivt från 2007 och organiserats genom de olika strukturerna inom sandinistpartiet.⁹⁷ FN:s expertgrupp GHREN pekar ut de sandinistiska ledarskapsråden, medborgarmaktsråden, Juventud Sandinista och sandinistanknutna fackförbund som viktiga delar av regimen övervakningsapparat. Dessa strukturer har stor geografisk spridning och har närvaro i flera samhällssektorer.⁹⁸ Enligt en källa nyttjas i princip alla offentliganställda som agenter för staten och samlar in information om människor.⁹⁹ Partiorgan med närvaro i den offentliga förvaltningen bedriver även övervakning av offentliganställda som misstänks för att inte vara anhängare av regimen.¹⁰⁰

Makten i Nicaragua är centraliserad och information som insamlas på grannskapsnivå förmedlas uppåt i statsapparaten. Det finns ett informationsutbyte mellan partiinstitutioner och statliga institutioner. Till exempel utbyts information mellan medborgarmaktsråden och polisen. Vicepresident Rosario Murillo uppges hålla veckovisa möten med ledningen för alla departement och kommuner i syfte att inhämta information.¹⁰¹

3.3.1 Fysisk övervakning

En källa bedömer att regimen övervakning i hög utsträckning är baserad på fysisk övervakning och inhämtning genom personbaserade källor samt övervakning av sociala medier.¹⁰² Genom primärt medborgarmaktsråden finns det människor i varje kvarter som har till uppgift att övervaka de boende i området.¹⁰³ En källa beskriver övervakningen på kvartersnivå som mycket effektiv. Till exempel för man vidare uppgifter om partimedlemmar som inte deltar på möten.¹⁰⁴ Vidare arbetar

⁹⁴ Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#), s. 10

⁹⁵ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

⁹⁶ GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#)

⁹⁷ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 35

⁹⁸ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 53–55

⁹⁹ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁰⁰ IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 37

¹⁰¹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹⁰² Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁰³ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹⁰⁴ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

medborgarmaktsråden bland annat med att identifiera vilka som är lojala med regimen, vilka som förhåller sig neutrala och vilka som uttrycker negativa åsikter. De identifierar även vilka som går i kyrkan och i vilken kyrka de går i.¹⁰⁵ Utöver att övervakning sker i bostadsområden finns det också personer ansvariga för övervakning på andra platser, såsom i mataffärer, kyrkor och i kollektivtrafiken. Ytterligare ett exempel på den långtgående övervakningen är att det förekommer att sjukhus rapporterar till myndigheterna om anhöriga till oppositionella som läggs in för vård.¹⁰⁶ Fysisk övervakning sker också genom att polis eller civilklädda partimedlemmar bland annat bevakar människors hem utifrån och följer efter människor när de går till jobbet.¹⁰⁷

Enligt flera källor som Migrationsanalys talat med bedriver regimen via partimedlemmar eller medborgarmaktsråden flera olika till synes legitima kampanjer men som egentligen syftar till att övervaka befolkningen och identifiera oppositionella. Nyligen genomfördes en vaccinationskampanj av partimedlemmar men som bar arbetskläder som indikerar att de arbetade för hälsoministeriet. De besökte människors hus och ställde frågor, även där det inte fanns barn att vaccinera. Andra exempel är en folkräkningskampanj, en alfabetiseringskampanj där man uppger sig undersöka läs- och skrivkunnighet, en kampanj som genomförs av polisen som man säger syftar till att öka freden och tryggheten och en kampanj där man säger sig bespruta mot smittspridande myggor. Enligt Migrationsanalys källor besöker man alla dessa kampanjer människors hus i syfte att undersöka om de som bor där är sandinistanhängare eller sympatiserar med oppositionen. Man ställer frågor och tittar efter symboler, t.ex. blåvita färger som symboliserar oppositionsrörelsen *la Unidad Nacional Azul y Blanco*.¹⁰⁸ Enligt en källa är också ett av syftena med kampanjerna att identifiera vilka som har lämnat landet.¹⁰⁹

3.3.2 Övervakning av sociala medier

Sociala medier övervakas.¹¹⁰ Enligt en källa finns det ett team inom inrikesministeriet som jobbar dygnet runt med att övervaka sociala medier.¹¹¹ En annan indikation på att sociala medier övervakas är att en källa som varit i kontakt med många personer som förhörts av nicaraguansk polis, uppger att de har fått intrycket att deras telefoner och sociala medier har övervakats.¹¹² En annan källa nämner ett exempel där en person aktiv i civilsamhället blev uppsökt av polisen och uppmanad att sluta publicera på sociala medier, trots att publiceringarna hade gjorts anonymt.¹¹³

¹⁰⁵ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹⁰⁶ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁰⁷ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁰⁸ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹⁰⁹ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹¹⁰ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹¹¹ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹¹² Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹¹³ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

3.3.3 Högteknologisk övervakning

Utifrån vad Migrationsanalys erfar är det oklart i vilken utsträckning regimen bedriver tekniskt avancerad övervakning. Enligt en källa förekommer det att företrädare för regimen tvingar till sig exempelvis lösenord till mobiltelefoner och e-post under tortyr i samband med förhör och att de på så sätt kan bedriva övervakning.¹¹⁴ Det finns emellertid indikationer på att det också bedrivs mer högteknologisk övervakning. En källa beskriver att regimen de senaste åren blivit allt mer skickliga på övervakning av internet.¹¹⁵

Enligt Institute for National Strategic Studies (INSS), som har kopplingar till amerikanska militären, var rysk utbildning och teknologi avgörande för regimen förmåga att identifiera, fängsla och avrätta studentledare i samband med protesterna 2018 genom övervakning av mobiltelefoner och krypterade applikationer.¹¹⁶ Det finns ett samarbetsavtal mellan Ryssland och Nicaragua om bland annat cyberövervakning och 2017 installerade Ryssland en satellitterminal i Nicaragua.¹¹⁷ Enligt INSS har Ryssland också utbildat nicaraguansk polis i digital och elektronisk övervakning.¹¹⁸

Enligt en annan källa har Ryssland försett Nicaragua med militär utrustning och infrastruktur för satellitövervakning sedan 2016.¹¹⁹ Det är vidare känt att Ryssland har gjort framsteg gällande övervakning av till exempel sociala medier, appar och telefoner och att det finns företag med koppling till Ryssland som är specialiserade på den typen av mjukvara. Enligt en artikel i New York Times säljs denna typ av mjukvara även i utlandet, bland annat i Latinamerika. Nicaragua nämns dock inte specifikt i artikeln.¹²⁰

Några av de muntliga källor som Migrationsanalys talat med har också uppgett att Ryssland bistår den nicaraguanska regimen med teknisk övervakning, bland annat avseende telefonavlyssning.¹²¹

Enligt en källa är det ryska företag som arbetar på uppdrag av regimen som sköter kameraövervakning i offentliga miljöer. Samma källa uppger att i princip alla företag som arbetar med säkerhet och övervakning i landet samarbetar med regimen.¹²²

Många övervakningskameror som köps in i Nicaragua kommer från kinesiska tillverkare, bland annat från ett företag vars kameror använts för AI-driven övervak-

¹¹⁴ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹¹⁵ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹¹⁶ USA. INSS, Dangerous Alliances: Russia's Strategic Inroads in Latin America, december 2022, [url](#), s. 20

¹¹⁷ Confidencial, Ortega, the "anti-imperialist", surrenders to Russian interests, 2022-03-01, [url](#)

¹¹⁸ USA. INSS, Dangerous Alliances: Russia's Strategic Inroads in Latin America, december 2022, [url](#), s. 20

¹¹⁹ Muggah, R., i Foreign Policy, With Russian Support, Nicaragua Smothers Dissent, 2023-03-09, [url](#)

¹²⁰ The New York Times, Cracking Down on Dissent, Russia Seeds a Surveillance Supply Chain, 2023-07-06, [url](#)

¹²¹ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22;

¹²² Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

ning av uigurer i Xinjiang, Kina. Huruvida det bedrivs AI-driven kameraövervakning i Nicaragua är dock okänt.¹²³ Oavsett hur det förhåller sig med den faktiska tekniska kapaciteten tycks det finnas en utbredd oro över att regimen bedriver teknologisk övervakning av telefoner. Enligt Julianne Weegels, en forskare som under lång tid haft kontakt med många människor i Nicaragua, är det många som inte längre vågar prata med henne. Det finns utbredda misstankar om att regimen avlyssnar telefoner. Det finns en skepsis mot vissa applikationer som misstänks vara osäkra, däribland Whatsapp och Signal.¹²⁴

Weegels uppger vidare att regimen även övervakar finansiella överföringar från utlandet. Det har förekommit att personer fått frågor om pengar som de tagit emot från släktingar i utlandet som regimen betraktar som oppositionella. Hon är osäker på hur tekniskt avancerad denna övervakning är eller om övervakningen främst bedrivs genom personkällor, såsom personal på företag som hanterar ekonomiska överföringar.¹²⁵

3.3.4 Informationsdelning inom regimen

Ingen av källorna som Migrationsanalys har talat med har närmare kännedom om exakt hur information om dissidenter delas inom regimen eller i vilken grad olika register är sammankopplade. Det finns dock information om att material insamlat genom övervakning, såsom bilder på och från människors hem, bilder på personen i fråga och familjemedlemmar och bilder på sociala medier, har använts i rättegångar mot personer som uppfattas vara oppositionella.¹²⁶ En källa gör gällande att det finns listor eller register över vilka regimen uppfattar som dissidenter men kan inte redogöra närmare för hur systemet är uppbyggt.¹²⁷ Det finns indikationer på att folkbokföringen är sammankopplad med vissa andra register. Personer som raderats ur folkbokföringen (se avsnitt 5.7) har drabbats av att till exempel deras bil- eller fastighetsregistreringar har försvunnit. Människor har också blivit utskrivna från universitetet på detta sätt.¹²⁸ En källa menar att regimen generellt har god kännedom om vilka som är oppositionella och exemplifierar med att några av de som frångått medborgarskapet bara varit aktiva i oppositionspartier på lokal nivå och inte haft någon framträdande roll. Källan tolkar det som att regimen genom att uppmärksamma dessa velat sända budskapet att man har koll på de som man betraktar som illojala mot regimen.¹²⁹

¹²³ Muggah, R., i Foreign Policy, With Russian Support, Nicaragua Smothers Dissent, 2023-03-09, [url](#)

¹²⁴ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹²⁵ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹²⁶ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; IACHR, IACHR Annual Report 2022 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2023, [url](#), s. 658

¹²⁷ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹²⁸ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹²⁹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

4. Vilka uppfattar regimen som oppositionella?

4.1 Oförutsägbar och bred repression

Regimens repression har blivit mer sofistikerad över tid och drabbar alla som uttrycker kritik eller avvikande åsikter och som upplevs som hot eller ett potentiellt hot mot presidentparets kontroll.¹³⁰

FN:s råd för mänskliga rättigheter har fastslagit att människorättsbrotten från regimen sida är systematiska och sanktionerade av presidentparet. Men det finns inte nödvändigtvis någon systematik gällande vad för typ av aktivitet som uppfattas som oppositionell och det kan därför heller inte alltid förutses.¹³¹ Flera källor beskriver det som att regimen hållning är den att ”är ni inte med oss är ni mot oss” och att regimen i viss mån agerar godtyckligt i vem de slår ner på.¹³² Det kan därmed vara svårt att veta varför regimen valde att rikta in sig på en viss enskild person, även om det går att ringa in ett antal grupper som över tid varit särskilt utsatta.¹³³

En bredd av olika aktiviteter kan föranleda att regimen uppfattar en person som oppositionell. Det kan handla om tidigare händelser såsom deltagande i protesterna 2018, men också händelser som skett efter det.¹³⁴ Periodvis har det också främst varit personer med en mindre framträdande roll som gripits. Många av de som deporterades och framtogs medborgarskapet under 2023 hade inte haft någon framträdande oppositionell roll.¹³⁵

Personer kan bli misstänkliggjorda och råka illa ut om deras namn exempelvis kommit upp i flera förhör med andra personer.¹³⁶ Triviala saker, såsom att för flera år sedan ha träffat någon som ses som oppositionell eller att ha gillat ganska harmlösa inlägg utan direkt oppositionellt innehåll på sociala medier, har lett till gripanden enligt en källa. Samma källa beskriver det som att det till synes är väldigt ologiskt vilka regimen utsätter för allvarigare repressalier och vilka som undslipper. Enligt källan kan det i princip slå mot vem som helst, när som helst. Ett exempel på det är arresteringsvågen i april och maj 2023. Då greps några journalister, MR-försvare och familjemedlemmar till personer som dödades under protesterna 2018–2019, men också personer som inte hade någon koppling till protester eller opposi-

¹³⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 110, par. 441

¹³¹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7; FN. Human Rights Council, Human Rights Council Hears that the People of Myanmar Continue to Suffer Profound Human Rights Harms and that Serious and Systematic Human Rights Violations and Abuses in Nicaragua are Crimes against Humanity, 2023-03-06, [url](#); Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹³² Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15.

¹³³ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, s. 33-45, 2023-01-09, [url](#)

¹³⁴ UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#)

¹³⁵ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹³⁶ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

ion, eller med en mycket svag koppling till det politiska. Det gör det svårt att förutsäga varför en person utsätts för repressalier. Dock, menar samma källa, finns det inget utrymme för kritik mot regimen – alla, oavsett profil, riskerar då att drabbas av repressalier.¹³⁷

Det verkar också förekomma att regimen använder gripanden för att statuera exempel. Under covid-19-pandemin kritiserades regeringens hantering av pandemin av flera läkare. Regimen svarade då med att gripa ett antal läkare för att signalera vad konsekvenserna kan bli. Samma sak hände med musiker efter att flera artister arrangerat stödkonserter för personer som gripits.¹³⁸

Flera välrenommerade människorättsorganisationer¹³⁹ anger att grupperna nedan från 2018 och framåt varit särskilt utsatta för regimen repression. Det är dock inte en uttömmande förteckning över vilka som kan uppfattas vara oppositionella och utsatta.

4.2 Personer deltagit i protesterna 2018 eller senare

Personer som deltog i protesterna 2018 måste hålla väldigt låg profil och är föremål för bl.a. övervakning och godtyckliga arresteringar.¹⁴⁰ Flera källor uppger att många av de som deltog i protesterna 2018 har lämnat landet. Det gäller framförallt personer som hade en ledande ställning i protesterna.¹⁴¹

För de personer som deltog i protesterna men som inte lämnat landet eller gripits hittills, finns det inga garantier för de inte kommer att gripas framöver. En källa beskriver att regeringen i närtid i allt högre grad riktat in sig på personer som deltog i protesterna 2018 men som inte hade någon framträdande roll.¹⁴² Enligt en annan källa har personer som uppfattas som oppositionella kunnat stanna kvar i landet utan att gripas, men repressalierna mot dem kan ändå eskalera.

Mindre grova repressalier såsom övervakning, trakasserier och hot kan vara en upptakt till allvarigare repressalier eller vara ett sätt att pressa personen att självamant lämna landet. Tröskeln för att gripas, tas in för förhör, misshandlas eller utpressas av polisen är låg för personer som deltog i protesterna 2018.¹⁴³ Flera personer som gripits har inte ägnat sig åt någon oppositionell verksamhet annat än att de deltagit i protesterna 2018.¹⁴⁴

¹³⁷ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹³⁸ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹³⁹ Se bl.a: GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7; USDOS, Nicaragua 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#); UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#); HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#)

¹⁴⁰ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹⁴¹ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹⁴² Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁴³ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹⁴⁴ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

Myndigheterna hotar också personer som deltog i protesterna med fängelse. En källa exemplifierar detta med en deltagare utan framträdande roll i protesterna 2018. Hon blev ändå uppsökt och meddelad att hon stod på en lista och skulle fängslas.¹⁴⁵

4.3 Studenter, lärare och akademiker

FN:s expertgrupp, GHREN, rapporterade i mars 2023 att studenter, professorer och lärare m.fl. sedan 2018 har varit måltavla för regimens repression på grund av deras aktiva roll under protesterna. Unga människor utgjorde också majoriteten av de som dödades, skadades och greps i samband med protesterna.¹⁴⁶

Bland studenterna som var aktiva i protesterna har många flytt landet och/eller stängs av från universiteten och tvingats lämna sina studier.¹⁴⁷ Enligt GHREN är studenter en av de grupper som har utsatts för särskilt grym tortyr.¹⁴⁸

Ett antal lärare som stödde studenterna under protesterna 2018 och som tydligt kritiserade regimens hantering av dem, avskedades, utreddes och åtalades i bl.a. arbetsdomstolar.¹⁴⁹

Därtill har den juridiska statusen dragits in för 27 universitet och deras tillgångar har konfiskerats av staten. Det finns inte längre några oberoende universitet i Nicaragua idag.¹⁵⁰

4.4 Personer som varit engagerade i den politiska oppositionen

Personer som var aktiva i oppositionspartier har varit föremål för repressalier från regimen sedan tidigare men tillslagen mot dem eskalerade under valåret 2021. Under året greps och åtalades ett antal ledare av oppositionen, inklusive högprofilerade presidentkandidater i valet, samtidigt som ett antal andra åtgärder vidtogs från regimens sida för att säkerställa Ortegas valseger.¹⁵¹ Utöver oppositionskandidaterna i presidentvalet återfinns andra oppositionspartimedlemmar på olika nivåer bland de personer som gripits, dömts till fängelsestraff (varav flera dömts till långa

¹⁴⁵ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁴⁶ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 199, par. 853–855

¹⁴⁷ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 199, par. 853–854

¹⁴⁸ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 146–147, par. 613

¹⁴⁹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 200, par. 861

¹⁵⁰ OHCHR, Group of Experts on Nicaragua finds escalating persecution against dissent and crackdown on independent academic institutions, 2023-09-12, [url](#)

¹⁵¹ IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#), s. 2, par. 4; OHCHR, Situation of Human Rights in Nicaragua (A/HRC49/23), 2022-02-24, [url](#), s. 3–4, par. 8; IACHR, Nicaragua: Concentration of power and the undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#), s. 51, par. 128, 130; VOA, Nicaragua Arrests 7th Presidential Contender Ahead of November Vote, 2021-07-24, [url](#)

straff), försatts i exil eller på andra sätt drabbats av repressalier.¹⁵² Många oppositionella politiska partier eller organisationer har också stängts ner av myndigheterna.¹⁵³

Aktivister som har koppling till den nationella blåvita enheten – rörelsen *la Unidad Nacional Azul y Blanco* som växte fram i opposition till regimen efter protesterna och som samlar flera civilsamhällesorganisationer – betraktas i allmänhet som oppositionella.¹⁵⁴

4.5 Journalister och media

Regimen har gjort tillslag mot fri och oberoende media samt mot journalister sedan Ortega återkom till makten år 2007. Freedom House rapporterade 2023 att journalister har gripits och hotats, media har censurerats och att man även berövat media förutsättningar för att kunna trycka tidningar.¹⁵⁵ Journalister som bevakat bl.a. demonstrationer har även attackerats fysiskt av polis eller regimlojala grupper.¹⁵⁶ Även utländsk media har varit måltavla för regimen. New York Times har till exempel hindrats att komma in i landet och rapportera. I september 2022 blockerades också CNN:s spanskspråkiga nyhetskanal.¹⁵⁷

Repressionen mot fri och oberoende media och journalister ökade under 2022.¹⁵⁸ Mellan 140 och 200 journalister totalt har lämnat landet, över 50 medieföretag har stängts ner och ett antal journalister har gripits och sedermera fängslats.¹⁵⁹ I stort sett all fri och oberoende media verkar nu från utlandet, och de journalister som finns kvar i landet tvingas till självcensur.¹⁶⁰ Vicepresident Rosario Murillo har öppet hotat media och journalister i tal och flera journalister har åtalats enligt cyberbrottslagen för att sprida falska nyheter.¹⁶¹ I februari 2023 blev 11 journalister fråntagna sitt medborgarskap.¹⁶²

4.6 Människorättsförsvare och personer engagerade i civilsamhällesorganisationer

Människorättsförsvare och personer engagerade i civilsamhällesorganisationer är tillsammans med andra kritiker mot regimen målgrupp för repression i form av

¹⁵² GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 259, par. 1125; The New York Times, Nicaragua Strips Citizenship From Hundreds Days After Prisoner Release, 2023-02-17, [url](#); Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹⁵³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 110, par. 444

¹⁵⁴ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹⁵⁵ Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), Sektion D1

¹⁵⁶ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 189, par. 796

¹⁵⁷ Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), Sektion D1

¹⁵⁸ IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#), s. 5, par. 8
Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), Sektion D1; HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#)

¹⁶⁰ Reporters Without Borders, Nicaragua, 2023, [url](#)

¹⁶¹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 188, par. 795; Chamorro, C. F. (Reuters Institute), 2023 Reuters Memorial Lecture. How to report under a dictatorship: lessons from Nicaragua and beyond, 2023-03-06, [url](#)

¹⁶² Chamorro, C. F. (Reuters Institute), 2023 Reuters Memorial Lecture. How to report under a dictatorship: lessons from Nicaragua and beyond, 2023-03-06, [url](#)

bl.a. hot, överfall, trakasserier, övervakning, smutskastningskampanjer, godtyckliga arresteringar och åtal. Polisen har återkommande ställt sig utanför människorättsförsvarares hus och hindrat dem från att lämna huset, vilket påverkar deras möjlighet att sig till sina arbeten eller göra ärenden. Vissa har frihetsberövats återkommande i flera dagar eller månader, en del har misshandlats under detta.¹⁶³

Nästan hälften av Nicaraguas alla civilsamhällesorganisationer, människorättsorganisationer inkluderat, har stängts ner genom att deras juridiska status fråntagits och regimen gjort det olagligt att ta emot utländsk finansiering.¹⁶⁴

En av alla organisationer som stängts ner av regimen är den nicaraguanska grenen av internationella Röda korset. Den stängdes ned i maj 2023 och egendomarna exproprierades. Företrädare för regimen har anklagat Röda korset för att ha haft en roll under protesterna 2018 och gjort ”angrepp mot freden och stabiliteten” och agerat mot sina egna principer om neutralitet. Enligt Röda korset bestod deras arbete i samband med protesterna enbart av att ge medicinsk hjälp till personer som skadats.¹⁶⁵

Enligt en källa har även delar av civilsamhället som avstått från att uttala sig politiskt eller välja sida i den politiska konflikten drabbats av repressalier från regimen. Källan beskriver det som att alla organisationer som inte är under direkt regerings- eller sandinistkontroll är i farozonen.¹⁶⁶ Bland de personer som fråntagits medborgarskapet återfinns företrädare från civilsamhället som inte haft någon tydligt oppositionell profil och även familjemedlemmar till dessa.¹⁶⁷ Exempel på personer inom civilsamhället som pekats ut som dissidenter och drabbats av repressalier är ledarskapet i landets största företagarorganisation. Så vitt känt har organisationen inte ägnat sig åt någon egentlig oppositionell verksamhet.¹⁶⁸

Kvinnoorganisationer och feminister har varit en specifik målgrupp för regimen, dels på grund av deras aktiva roll i protesterna och i att hjälpa offer och deras familjer, men också på grund av deras kritiska hållning gentemot regimen och president Ortega, även före 2018.¹⁶⁹ Flera av kvinnorna i olika ledarroller inom civilsamhället är också före detta sandinister som aktivt tagit avstånd från Ortegas regim. Vissa kvinnor var särskilt utsatta då hade olika roller parallellt som ledare, feminister, regimkritiker, sandinistavhoppare och MR-försvarare.¹⁷⁰ Deras barn drabbas också vanligen av repressalierna. Kvinnliga familjemedlemmar utsätts även för repressalier om de kräver rättvisa för illabehandling av deras familjemedlemmar.¹⁷¹

¹⁶³ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#)

¹⁶⁴ OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

¹⁶⁵ Al Jazeera, Nicaragua orders closure of Red Cross in continuing crackdown, 2023-05-11, [url](#);

France24, Nicaraguan parliament dissolves local Red Cross, 2023-05-11, [url](#)

¹⁶⁶ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁶⁷ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁶⁸ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁶⁹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7, par. 43

¹⁷⁰ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 6–7, 13, par. 40, 94; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 121, par. 494

¹⁷¹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 13 par. 94; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 177, 211–212, par. 748, 911–913

Kvinnoorganisationer och feminister är ofta föremål för attacker från Ortega och Murillo. De benämns som ”förrädare” och ”abortförespråkare”, anklagas för att attackera traditionella familjevärderingar och att vara ”contras”¹⁷² och därmed emot sandinisterna.¹⁷³

Hbtqi-rörelsen tog en aktiv roll i protesterna 2018 och de var en målgrupp för regimen och regimanhängarnas fysiska attacker och smutskastningskampanjer. Hbtqi-personer utsattes särskilt för sexuellt våld av polis och regeringstroga gruppe-ringar. Transpersoner som deltog i protesterna var särskilt utsatta och trakasserades i häktet av personalen.¹⁷⁴ Regimen har också stängt flertalet hbtqi-organisationer eller organisationer som arbetar för deras rättigheter.¹⁷⁵

4.7 Avhoppare från sandinisterna och offentliganställda som tagit avstånd

En källa menar att många som på ett eller annat sätt varit aktiva i Sandinistpartiet eller arbetat för staten har tagit avstånd från partiet och regimen efter händelserna 2018.¹⁷⁶ Avhopp från partiet till följd av protesterna ägde dock främst rum mellan 2018 och 2020, enligt en källa, eftersom det nu är förenat med mycket stora risker. I samband med valet 2021 pressades offentliganställda och partimedlemmar till att sprida regimvänlig propaganda. Valdeltagandet blev dock lågt och det blev uppenbart för regimen att inte ens alla i de egna leden hade röstat på partiet. Det har lett till en ökad misstänksamhet riktad inåt och ökad övervakning av personer inom den offentliga sektorn och partiet.¹⁷⁷

Personer som tidigare arbetat för regeringen eller staten och som sedan tagit avstånd är mycket utsatta och behandlas ännu sämre än andra som uppfattas som oppositionella.¹⁷⁸ Partimedlemmar som inte deltar på partiaktiviteter riskerar att misstänkliggöras.¹⁷⁹ Det finns exempel på personer som arbetat för staten men sedan fängslats för att inte ha visat tillräckligt stöd för regimen. En källa nämner att det exempelvis finns domare som fängslats av denna anledning.¹⁸⁰

Enligt en källa hade omkring 60 procent av de 94 personer som fråntogs medborgarskapet, utöver de 222 som deporterades, en tidigare koppling till Sandinistpartiet.¹⁸¹

¹⁷² Syftar på gerillagrupperna Contras som kämpade mot sandinisterna i ett inbördeskrig 1979–1990

¹⁷³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 13, par. 94; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 212, par. 915

¹⁷⁴ UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 41

¹⁷⁵ IACHR, IACHR Annual Report 2022 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2023, [url](#), s. 699, par. 79

¹⁷⁶ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

¹⁷⁷ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

¹⁷⁸ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Confidencial, “Public employees’ real support for the regime is minimal”, 2022-10-04, [url](#)

¹⁷⁹ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁸⁰ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁸¹ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

Det finns även obekräftade uppgifter om att ett stort antal medlemmar av säkerhetsstyrkorna deserterat och flytt till Costa Rica kring sommaren 2023.¹⁸²

Personer som tidigare medverkat i sandinisternas revolution eller som varit en aktiv del av Sandinistpartiet men sedan lämnat rörelsen är särskilt utsatta.¹⁸³ En källa beskriver att regimen är särskilt fixerad vid dessa som de ser som förrädare, och vicepresident Murillo gör ofta publika utspel där hon fokuserar på sådana personer.¹⁸⁴ Ett exempel är Hugo Torres som var del av den sandinistiska gerillan och revolutionen under 1970-talet men också oppositionsledare. Han greps godtyckligt i juni 2021 och hölls under inhumana förhållanden under lång tid. Han avled, 73 år gammal, i fångenskap efter att ha hållits fängslad i det nya Chipote (se mer under [5.3](#) och [5.4](#)).¹⁸⁵ Han utsattes för både fysisk och psykisk tortyr.¹⁸⁶

Enligt GHREN är avhoppade sandinister, offentliganställda och pensionerade militärer som deltog i protesterna 2018 bland de grupper som utsatts för särskilt grym tortyr i samband med frihetsberövande.¹⁸⁷

4.8 Anställda eller engagerade i kyrkan

Religiösa aktörer, särskilt den katolska kyrkan, har sedan 2018 varit föremål för regimen repression på grund av deras stöd till och försvar av deltagarna i protesterna. Kyrkan gav bl.a. utsatta demonstranter skydd, och de försökte också medla mellan proteströrelsen och regeringen under protesterna.¹⁸⁸ Repressionen mot katolska kyrkan ökade kraftigt under 2022–2023 och präster samt personer med koppling till kyrkan är tydligt utsatta. Många har därför lämnat landet.¹⁸⁹ Enligt en källa ses religiösa samfund av regimen som en potentiell mekanism för motstånd eller plattform för oppositionen att sprida sina budskap.¹⁹⁰

Regimen har bl.a. utvisat Vatikanstatens utsände till Nicaragua¹⁹¹, förbjudit den katolska Jesuitorden¹⁹², hotat, trakasserat¹⁹³, övervakat samt godtyckligt gripit och åtalat präster och andra personer med koppling till kyrkan.¹⁹⁴ De har tvingat katolska nunnor att lämna landet efter att ha frantagit deras orden dess legala status,

¹⁸² Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁸³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7 par. 43

¹⁸⁴ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹⁸⁵ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#)

¹⁸⁶ BBC News, Hugo Torres: Nicaraguan ex-rebel leader dies after being jailed, 2022-02-13, [url](#); GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 146–147, par. 613

¹⁸⁷ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 146–147, par. 613

¹⁸⁸ AP News, Vatican closes embassy in Nicaragua after Ortega's crackdown, 2023-03-18, [url](#); IACHR, IACHR Annual Report 2022 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2023, [url](#), s. 649, par. 10

¹⁸⁹ OHCHR, Group of Experts on Nicaragua finds escalating persecution against dissent and crackdown on independent academic institutions, 2023-09-12, [url](#); Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), sektion D2; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; [Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-22](#).

¹⁹⁰ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹⁹¹ Under 2023 sade Ortega upp de diplomatiska relationerna med Vatikanen, vilket fick följden att Vatikanstaten stängde sin ambassad i Nicaragua. Se: AP News, Vatican closes embassy in Nicaragua after Ortega's crackdown, 2023-03-18, [url](#)

¹⁹² NBC News, Nicaragua declares Jesuit order illegal and will confiscate its property, 2023-08-24, [url](#)

¹⁹³ Vicepresident Murillo har bl.a. i sina tal kallat katolska präster för "kuppmakare", "kriminella" och "landförrädare". Se: USDOS, 2022 Report on International Religious Freedom: Nicaragua, 2023-05-15, [url](#), s. 1

¹⁹⁴ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#); USDOS, 2022 Report on International Religious Freedom: Nicaragua, 2023-05-15, [url](#), s. 4–15; 2023-05-15; Freedom House,

stängt ner media med kopplingar till kyrkan samt förbjudit religiösa firanden som t.ex. påskprocessioner på offentlig plats.¹⁹⁵ Byggnader och verksamheter såsom äldreboende med koppling till den katolska kyrkan har exproprierats.¹⁹⁶

I augusti 2022 greps biskop Rolando Álvarez, en tydlig regimkritiker, tillsammans med ett antal andra präster och anhängare i hans stift.¹⁹⁷ Han dömdes till 26 års fängelse för att ha "spridit falska nyheter" och "konspirerat för att underminera landet".¹⁹⁸ Han framtogs under 2023 sitt medborgarskap och skulle deporteras till USA med de andra 222, men vägrade att lämna landet eftersom han anser sig oskyldig till brotten han anklagas för och är därmed kvar i fängelse. Detta trots att nya förhandlingar pågick under juli 2023 för att han skulle släppas ur fängelse i utbyte mot att han gick med på att deporteras.¹⁹⁹

Många andra präster och personer med kopplingar till kyrkan har också tvingats lämna landet. Efter att de har lämnat har deras tillgångar konfiskerats och deras släktingar som är kvar i landet har hotats.²⁰⁰

Den katolska kyrkans ställning i Nicaragua har enligt en intervjuad källa kommit att bli allt mer utsatt. Bankkonton tillhörande nio stift har frysts och alla med koppling till kyrkan riskerar att utsättas för repressalier. Att exempelvis dela inlägg i sociala medier om kyrkan kan leda till att man grips.²⁰¹ En journalist blev t.ex. gripen efter att ha filmat en religiös påskprocession och lagt upp filmen på Facebook. En källa menar också att personer som går i kyrkan kan uppfattas som oppositionella av regimen beroende på vilken kyrka det rör sig om.²⁰²

4.9 Familjemedlemmar till personer som uppfattas som oppositionella

Familjemedlemmar till personer som uppfattas som oppositionella riskerar repressalier på grund av sina anhöriga och har bl.a. hotats eller gripits.²⁰³ Det är också enligt en källa vanligt att regimen riktar in sig på familjemedlemmar för att komma åt

Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), Sektion D2; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

¹⁹⁵ BBC News, Nicaragua expels Mother Teresa's nuns in latest crackdown, 2022-07-07, [url](#)

¹⁹⁶ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

¹⁹⁷ HRW, World Report 2023 – Nicaragua, Human Rights Watch, 2023-01-12, [url](#); USDOS, 2022 Report on International Religious Freedom: Nicaragua, 2023-05-15, [url](#), s. 5; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

¹⁹⁸ Catholic News Agency, Nicaragua's dictatorship sentences Bishop Rolando Álvarez to 26 years in prison, 2023-02-10, [url](#)

¹⁹⁹ NBC News, U.S. supporters hope Nicaraguan bishop who chose prison over exile won't be forgotten, 2023-02-17, [url](#); El País, A bishop against exile: reconstruction of the second failed attempt to expel Rolando Álvarez from Nicaragua, 2023-07-07, [url](#); Catholic News Agency, Why did Bishop Alvarez refuse to leave Nicaragua? A former political prisoner explains, 2023-04-11, [url](#)

²⁰⁰ OHCHR, Group of Experts on Nicaragua finds escalating persecution against dissent and crackdown on independent academic institutions, 2023-09-12, [url](#)

²⁰¹ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; El País, El régimen de Ortega y Murillo congela las cuentas bancarias de la Iglesia católica de Nicaragua, 2023-05-27, [url](#)

²⁰² Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

²⁰³ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#); Le Monde, Nicaragua's escalating political oppression turns to opponent's families, 2022-09-20, [url](#)

personer de uppfattar vara oppositionella.²⁰⁴ Enligt en källa var en del av de 63 som greps i maj 2023 familjemedlemmar till personer som deltog i protesterna 2018.²⁰⁵

Familjemedlemmar till oppositionella eller de som uppfattas som oppositionella har i många fall utsatts för bestraffningar, hot, fysiskt och psykiskt våld i samband med fängelsebesök, inklusive sexuellt våld (mot framförallt kvinnor). De har även mottagit hot gentemot den gripna familjemedlemmen och den intagna har också mottagit hot mot familjen.²⁰⁶

En källa uppger att mödrar, barn och barnbarn till personer som uppfattas som oppositionella har fråntagits sina pass.²⁰⁷

4.10 Advokater som företrätt oppositionella

Advokater är en grupp av personer som regimen har ökat repressionen gentemot under den senaste tiden, särskilt de som företrätt oppositionella eller personer som uppfattas vara det av regimen.²⁰⁸ De har utsatts för attacker, hot mot dem själva och deras familjer, arresteringar och åtal, smutskastning, övervakning m.m. I februari 2023 blev 25 advokater och jurister av med sitt medborgarskap och i maj blev 26 advokater och notarier som uttryckt kritik mot regimen av med sina advokatlicenser. Deras tillgångar och egendomar har också konfiskerats av staten.²⁰⁹ Sedan 2019 har minst 13 advokater som försvarat oppositionella tvingats lämna landet efter att ha utsatts för hot, skrämsel och övervakning. De som är kvar i landet arbetar enligt GHREN under ”våldigt komplexa förhållanden som innebär en konstant risk”.²¹⁰

4.11 Personer som har lämnat landet efter 2018

UNHCR bedömer att det kan finnas en risk för att personer som lämnat Nicaragua efter protesterna i april 2018 vid ett återvändande till landet tillskrivs vara oppositionella och därmed riskerar repressalier, oaktat om de lämnat på grund av problem med myndigheterna eller inte.²¹¹ Det finns dokumenterade exempel på att personer som återvänt till Nicaragua efter en tids exil har gripits. De fall som Migrationsanalys har kännedom om gäller dock personer som deltagit i protesterna 2018 eller varit uttalat oppositionella på andra sätt.²¹²

²⁰⁴ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²⁰⁵ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁰⁶ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 12, par. 82-83; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 155, par. 650

²⁰⁷ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

²⁰⁸ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

²⁰⁹ OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#); GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 12, par. 82-83; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 140, par. 589

²¹⁰ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 12, par. 82-83; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 141, par. 590-591

²¹¹ UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 33-34, 38-39

²¹² La Prensa, Opositores que han caído en la trampa de retorno seguro ofrecido por la dictadura, 2020-10-11, [url](#); Radio Corporación, Los últimos perseguidos políticos que el Ejército capturó en la frontera, 2020-08-21, [url](#); Información Puntual, Exigen liberación de abogado opositor de Masaya capturado por

Med anledning av UNHCR:s uppgifter har Migrationsanalys konsulterat flera muntliga källor om huruvida omständigheten att en person lämnat landet sedan 2018 eller sökt asyl utomlands i sig medför att personen uppfattas som oppositionell av den nicaraguanska regimen.

En källa känner inte till några fall där asylsökande har återvänt till Nicaragua och drabbats av repressalier enkom av den anledningen, men noterar samtidigt att det för närvarande inte sker något återvändande i större skala^{213, 214}. Två källor menar att omständigheten att en person sökt asyl utomlands i sig gör att personen kan uppfattas som oppositionell.²¹⁵ Julianne Weegels beskriver det som att regimen inte längre ser personer som lämnat Nicaragua och sökt asyl utomlands som nicaraguaner. Hon gör en distinktion mellan migranter som lämnat Nicaragua före krisen 2018 och de som lämnat därefter och sökt asyl. De förstnämnda ses inte nödvändigtvis som kopplade till den politiska konflikten, medan personer som lämnat på grund av krisen och sökt asyl uppfattas ha tagit ställning mot regimen. Julianne Weegels känner till enstaka exempel på personer som återvänt till Nicaragua efter att ha sökt asyl i utlandet. I något fall, om personen inte haft några större problem med myndigheterna tidigare, har personen kunnat återvända till sin hemort och där kunnat hålla en låg profil. I andra fall har personen fått bosätta sig på annan ort än hemorten för att familjen av rädsla för repressalier tagit avstånd.²¹⁶

Migrationsanalys belgiska motsvarighet Cedoca behandlade samma frågeställning i en rapport från 2020. De källor som konsulterades av Cedoca då saknade kännedom om huruvida det fanns återvändare som fick problem utan att ha varit politiskt aktiva.²¹⁷

5. Hur behandlas de som uppfattas vara oppositionella?

5.1 Godtycklig behandling

Det finns inget tydligt mönster i att en viss profil eller en viss typ av handling utmynnar i en viss konsekvens. Regimen agerar godtyckligt och de har också använt

el Ejército, 2020-08-19, [url](#); La Vanguardia, Organismos piden información sobre opositores detenidos en Nicaragua, 2020-08-20, [url](#)

²¹³ I sammanhanget noteras dock att ett stort antal nicaraguaner (både migrantarbetare och asylsökande) återvände från grannländerna under covid-19-pandemin på grund av pandemins ekonomiska efterverkningar i Nicaraguas grannländer. Se: OHCHR, Situation of Human Rights in Nicaragua (A/HRC46/21), 2021-02-11, [url](#), s. 3, par. 9

²¹⁴ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²¹⁵ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²¹⁶ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²¹⁷ Belgien. Cedoca, Nicaragua: Le traitement réservé par les autorités nationales à leurs ressortissants de retour dans le pays, 2020-04-03, [url](#), s. 11

olika tillvägagångssätt vid olika tillfällen.²¹⁸ Det finns bl.a. exempel på att personer fängslas, släpps och sedan grips på nytt.²¹⁹ Det finns personer som uppenbart är på regimen radar och som trakasseras på olika sätt men som trots det inte har gripits. En källa nämner ett exempel med en MR-försvare som fortfarande lever i sitt hem trots att hon fråntagits ägandet av hemmet och sitt medborgarskap. Hon är under konstant övervakning och har skrivits ut ur socialförsäkringen, vilket innebär att hon inte kan få tag i de mediciner hon behöver – men hon har inte gripits.²²⁰

Ett annat exempel på godtyckligheten är den tidigare universitetsrektor Ernesto Medina som hade en ganska framträdande roll i samhället och som öppet kritiserade regimen våldsamma hantering av protesterna 2018. I samband med det mottog han och familjemedlemmar flera hot, men fängslades inte. Han stod dock under övervakning. Han lämnade landet frivilligt 2021. Han var sedan en av dem som fråntogs medborgarskapet 2023 på grund av sin kritik mot regimen hantering av protesterna.²²¹

Andra personer med liknande profil sattes istället i fängelse i direkt anslutning till sina kritiska uttalanden.²²² T.ex. Violeta Granera, MR-aktivist och politiker som greps i juni 2021 och sattes i El Chipote. Hon blev kvar där till 2023 då hon var bland de 222 personer som deporterades till USA och fråntogs sitt medborgarskap.²²³

5.2 Övervakning, trakasserier och utpressning

Många personer som är eller uppfattas vara oppositionella står under konstant övervakning och utsätts för hot och trakasserier från polisen, myndigheter på alla nivåer samt sandinistanknutna grupperingar (se 3.2). Detta sker både i huvudstaden Managua och i landets olika departement och regioner.²²⁴ De konstanta trakasserierna, övervakningen och hoten mot oppositionella eller personer som uppfattas vara det, gör att dessa personer inte kan leva sina liv på ett normalt sätt. De kan inte delta i sociala aktiviteter, de måste hålla en mycket låg profil i vad de säger och gör och flera har förlorat sina arbeten.²²⁵

Enligt en källa Migrationsanalys talat med kan man anta att en person som varit med i protesterna men hittills inte gripits troligen står under hård övervakning.²²⁶ Bevakningen kan ske på olika sätt (se mer under 3.3) men kan bl.a. bestå i att någon följer efter dem vart de än går, att deras hem bevakas av polis eller övervakning av telefoner m.m.²²⁷ Det förekommer att poliser uppsöker personer som uppfattas som oppositionella i deras hem och exempelvis uppmanar eller hotar dem att

²¹⁸ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; framgår även i GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), samt rapportering från OHCHR.

²¹⁹ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

²²⁰ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²²¹ Ernesto Medina, före detta universitetsrektor i Nicaragua, intervju, 2023-06-27

²²² Ernesto Medina, före detta universitetsrektor i Nicaragua, intervju, 2023-06-27

²²³ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 17–18

²²⁴ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 180, par. 761–764

²²⁵ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 180, par. 763; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²²⁶ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²²⁷ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), 2023-05-17

sluta publicera inlägg på sociala medier.²²⁸ Övervakningen gäller även offentliga ställda som bl.a. tagits in på förhör om inlägg de har gjort i sociala medier.²²⁹

Många personer som står under övervakning är rädda för att lämna sina hem och en del har tvingats byta bostad ett flertal gånger för att undkomma repressalier från regimen.²³⁰

Presidentparet upprätthåller en hätsk retorik gentemot oppositionella. President Ortega höll exempelvis ett tal efter valet 2021 där han refererade till sina opponenter som personer som sår död, hat och terror och ”personer som inte vill ha fred”.²³¹ Vicepresident Murillo ägnar sig kontinuerligt åt hatiska uttalanden i sina återkommande tal, där hon fortlöpande har kallat oppositionella för bl.a. ”förrädare”, ”kriminella”, ”förrädiska ormar”, ”Yankee”²³² ”imperialister” m.m.²³³

Hot och trakasserier är särskilt allvarliga mot de som släpps från fängelset, vilka utsatts för konstant övervakning, attacker, hot m.m. Detta utgör ett hinder för dem i att kunna återuppbygga sina liv.²³⁴ Regimen och myndigheterna hotar också släktingar till oppositionella och nekar dem på ett godtyckligt sätt deras allmänna fri- och rättigheter.²³⁵

Exempel på trakasserier är verbala hot av typen ”jag håller koll på dig, vakta din rygg” eller ”jag vet var din mamma bor”. Hoten kan exempelvis framföras i anslutning till hemmet eller i den lokala matbutiken.²³⁶ De kan också framföras på sociala medier.²³⁷

En kvinna som är uttalad feminist har utsatts för fysisk övervakning och trakasserier från väpnade grupper sedan 2018, som sedan övergick till trakasserier på sociala medier där hennes foto cirkulerades och man uppmanade folk att hålla ögonen på henne. Hennes Facebook-konto kapades 2020 och i hennes profil skrev man ”till minne av” (och därefter hennes namn), vilket uppfattades som ett dödshot. Man hotade också med att våldta henne och att skada hennes dotter.²³⁸

Dessa olika tillvägagångssätt i form av övervakning, hot och trakasserier verkar i allt större utsträckning användas för att pressa personer som är oppositionella eller

²²⁸ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

²²⁹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²³⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 180, par. 764

²³¹ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 179-180, par. 753

²³² Syftar till USA

²³³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 177-178, par. 750; Havana Times, Nicaragua: Rosario Murillo Attacks "Treacherous Vipers", 2023-07-21, [url](#); Confidencial, Murillo lanza ataques y discurso de odio en aniversario de las protestas de abril, 2022-04-09, [url](#)

²³⁴ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 14, par. 102

²³⁵ GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#)

²³⁶ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²³⁷ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 212, par. 915

²³⁸ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 13, par. 94; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 177, 211-212, par. 748, 911-913, 915

uppfattas vara det till att lämna Nicaragua. Ordföranden för FN:s expertgrupp, GHREN, nämner i sitt uttalande i september 2023 flera exempel som pekar i denna riktning, bl.a. det nya tillvägagångssättet att tvinga gripna som sedan släppts att inställa sig dagligen på en polisstation (se mer under [5.3](#)).²³⁹

5.3 Arresteringar, anmälningsplikt och påtvingade försvinnanden

Under protesterna 2018–2019 greps 1 600 personer, varav många släpptes ganska snart. Godtyckliga arresteringar av personer som är oppositionella eller upplevs vara det har fortsatt sedan dess, men i mindre utsträckning.²⁴⁰ OHCHR har kännedom om som mest 235 personer som suttit frihetsberövade innan 222 av dem deporterades till USA i februari 2023. Därefter har ytterligare personer gripits.²⁴¹ I april 2023 greps 51 personer godtyckligt och i maj greps 63 personer, enligt OHCHR:s uppgifter. Av dessa släpptes majoriteten med anmälningsplikt och villkoret att de skulle inställa sig dagligen på den lokala polisstationen.²⁴² I september 2023 var enligt OHCHR antalet godtyckligt frihetsberövade personer 71 totalt. Flera av de gripna som kvarhölls, hölls incommunicado, dvs. helt utan att kunna kommunicera med omvärlden, i upp till 18 månader.²⁴³

Gripna oppositionella hölls först i El Chipote. Under våren 2019 flyttades många över till det nya Chipote, el nuevo Chipote,²⁴⁴ som öppnades i februari samma år och egentligen är ett häkte och som ofta bara går under namnet El Chipote²⁴⁵. Många fångar sattes också i de nationella fängelserna *La Modelo* (för män) och *La Esperanza* (för kvinnor) och i vissa fängelser ute i regionerna. I La Modelo har fångarna inte egna celler och upplopp har förekommit, vilket var en av anledningarna till att nya Chipote byggdes.²⁴⁶ Av de som gripits av politiska skäl sedan 2021, har majoriteten och framförallt de med högre profil, hållits i nya Chipote där övervakningen av fångarna är hårdare. Som alternativ har dessa hållits i högsäkerhetszonen i La Modelo, L300. Fängelseförhållandena beskrivs som mycket inhumana (se mer under [5.4](#)).²⁴⁷

²³⁹ GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#)

²⁴⁰ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 5, par. 19; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 56

²⁴¹ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 4-5, par. 18-19

²⁴² OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#)

²⁴³ OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#);

GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 8, par. 50

²⁴⁴ Dess formella namn är poliskomplexet Evaristo Vásquez (DAJ) men kallas ofta bara för El Chipote. Se: GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10, par. 68

²⁴⁵ I Nicaragua finns ingen distinktion mellan arrest och häkte. Fångar ska hållas i polisförvar tills dom har avkunnats och sedan överföras till fängelser i kriminalvårdens regi. Det nya Chipote är ett sådant polisförvar och i denna rapport benämner vi det som häkte. I praktiken används dock nya Chipote också som fängelse för personer som har dömts: Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), e-post, 2023-11-14

²⁴⁶ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10–11, par. 68, 76; International Society for Human Rights, Nicaragua: The New Chipote – The origins of a prison made to torture Nicaraguan dissidents, 2022-03-16, [url](#); Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁴⁷ USDOS, Nicaragua 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#), s. 5; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), e-post, 2023-11-14

OHCHR har noterat att arresteringarna har ökat från och med 2022, bl.a. på grund av den ökade repressionen mot den katolska kyrkan. En ökning sker också återkommande runt årsdagen i april av protesterna 2018.²⁴⁸ Trots detta är antalet personer som sitter frihetsberövade relativt lågt. Julianne Weegels, som forskat på just fängelser och Nicaragua, menar att det är dyrt att ha folk fängslade, särskilt i faciliteter som nya Chipote där säkerheten är högre och fångarna hålls i egna celler. Det kan vara en bidragande orsak till varför Nicaragua inte har fler politiska fångar.²⁴⁹

Det är enligt en källa svårt att identifiera några mönster eller någon logik i vilka regimen väljer att gripa och inte. Källan beskriver det som att oppositionella inte vet hur, varför eller när man kommer gripas men att man kan utgå från att det kan komma att ske. Samma källa menar att många MR-aktivister i Nicaragua i princip inte lämnar hemmet av rädsla för att bli gripna.²⁵⁰

Det har också varierat över tid i vilken grad regimen fängslat dissidenter och i hur stor skala. En källa menar att trenden under våren 2023 har varit att skrämman människor och utöva utpressning och i lägre grad att hålla människor fängslade.²⁵¹

Myndigheternas strategi att gripa och sedan släppa personer men belägga dem med anmälningssplikt dagligen eller flera gånger i veckan hos den lokala polisen, är något som flera källor tar upp som ett nytt tillvägagångssätt som påbörjats 2023. Bryter man mot anmälningssplikten blir man fängslad. Dessa personer utsätts för dagliga hot och övervakning. Det verkar också enligt flera källor vara en strategi som används för att pressa folk att lämna landet.²⁵² Därtill är det kostsamt att hålla människor i fängelse.²⁵³

En källa bedömer att underrapporteringen antagligen är utbredd när det kommer till kortare fängslanden. Det beror dels på att det i princip inte längre finns några organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter kvar i landet att rapportera det till, och dels på att det kan finnas risker förenade med att offentliggöra att en anhörig sitter fängslad. Riskerna finns då att regimen använder personen för att statuera exempel.²⁵⁴

Det är vanligt förekommande att personer som grips inte vet varför de har gripits och vad de är misstänkta för. OHCHR rapporterar att i samtliga fall av arresteringar som de dokumenterat under 2022 och första halvan av 2023, hade myndigheterna inte delgett misstanke vid gripandet eller i närtid efter gripandet.²⁵⁵

²⁴⁸ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 5, par. 19;

²⁴⁹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁵⁰ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁵¹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁵² Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; El País, Speedy show trials and daily check-ins with the police are the latest form of repression in Nicaragua, 2023-05-17, [url](#); GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#)

²⁵³ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²⁵⁴ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁵⁵ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 5, par. 19

Regimen i Nicaragua har även satt i system att hålla personer i häkte, ibland i isoleringscell, i alltifrån dagar till flera månader utan att familjemedlemmar eller deras advokater fått information om var de fanns, trots att familjen eftersökt dem vid återkommande tillfällen. Detta utgör enligt bl.a. OHCHR och GHREN påtvingat försvinnanden.²⁵⁶

5.4 Tortyr och illabehandling

Polis och regimlojala väpnade grupper har återkommande använt våld vid gripandet av oppositionella eller de som uppfattas vara det. I några fall har regimlojala grupper gripit personer, förhört och torterat dem för att sedan lämna över dem till polisen. I andra fall skedde gripandena under storskaliga polisoperationer, ofta med inslag av våld och inför den gripna personens familjemedlemmar. Gripanden har också generellt skett utan häktningsorder.²⁵⁷

Fängelse- och häktesförhållandena i Nicaragua är väldigt svåra och potentiellt livshotande. Överbeläggning, dålig hygien och våld mellan fångar är problem som nämns. Tillgången till sjukvård och mediciner är dålig och det förekommer att politiska fångar nekas livsnödvändig medicin i fängelserna.²⁵⁸

I arrester och fängelser förekommer även tortyr och illabehandling. Den nicaraguanska människorättsorganisationen CENIDH, som nu verkar i exil, har dokumenterat 158 fall av tortyr och illabehandling under perioden 2019–2023.²⁵⁹ OHCHR och GHREN har dokumenterat fysisk och psykologisk tortyr, inklusive sexuellt och könsbaserat våld samt omänsklig eller nedvärderande behandling, vid gripanden, förhör och frihetsberövande av oppositionella eller personer som uppfattas som oppositionella. Det gäller framförallt det nationella fängelset La Modelo, kvinnofängelset La Esperanza, El Chipote samt i Managuas polisstation Distrikt 3.²⁶⁰

Fysisk och sexuell tortyr var särskilt förekommande under tiden för protesterna 2018–2019 under de långvariga förhören i polisens häkten, som ett sätt att få information eller som en bestraffning. Personer som hade en ledande roll i protesterna som de mest synliga studenterna, och de som sågs som ”förrädare” (framförallt f.d. medlemmar i Sandinistpartiet eller f.d. tjänstemän), utsattes för särskilt allvarlig tortyr och illabehandling. Tortyr var särskilt förekommande i El Chipote. Exempel på tortyrtekniker som användes var bl.a. slag/misshandel, elektriska chocker mot olika delar av kroppen, bränning med syra och cigaretter, skendränkningar, kvävning, utdragande av naglar, skador orsakade av skarpa vapen samt olika typer av sexuellt våld, såsom våldtäkt, hot om våldtäkt, sexuell tortyr och påtvingad nakenhet.²⁶¹

²⁵⁶ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 125, par. 514; OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 8, par. 39–40; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁵⁷ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7, 10, par. 47–48, 71

²⁵⁸ USDOS, Nicaragua 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#), s. 5; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁵⁹ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

²⁶⁰ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 8–9, par. 44; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10–12, par. 68–81

²⁶¹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10, par. 68–70; International Society for Human Rights, Nicaragua: The New Chipote – The origins of a prison

Allvarlig tortyr förekommer dock fortfarande. OHCHR rapporterar att de i juli 2023 dokumenterade sju fall av allvarlig tortyr av frihetsberövade, bl.a. användningen av elektriska chocker, sexuella övergrepp och våldtäkt av män.²⁶²

Politiska fångar som frihetsberövats sedan 2021 hålls ofta incommunicado och i isoleringsceller i allt ifrån några dagar till många månader, får mindre mat än andra fångar, dålig tillgång till sjukvård, får träffa anhöriga i mindre utsträckning, utsätts för hot m.m. Några av de fängslade fick inte träffa sina barn under så långa perioder som upp till 18 månader. Ett antal högprofilerade oppositionspolitiker har hållits under så svåra förhållanden att deras hälsa riskerats allvarligt. Vittnesmål menar att de sett ut som fångar i ett koncentrationsläger.²⁶³

Enligt GHREN kan bruket av att hålla fångar långvarigt incommunicado i isoleringscell utgöra allvarlig och nedvärderande behandling eller tortyr. Det kan också främja sexuellt våld och annan tortyr, vilket också dokumenterats av GHREN.²⁶⁴

Frihetsberövade i La Modelo har hållits långvarigt i isoleringsceller i en högsäkerhetszon som kallas *La 300* eller i särskilda bestraffningsceller som går under namnet *El Infernillo* (det lilla helvetet). I *El Infernillo* sattes de antingen i isoleringscell eller delade en cell som var 3x2 meter tillsammans med en medfånge och utsattes bl.a. för ständigt mörker, extrem köld och hetta, med dålig tillgång till vatten. En del fick inte kommunicera med anhöriga på flera månader. Vissa fångar hölls på detta sätt i över två år.²⁶⁵

En av de personer som deporterades i början av 2023, som deltagit i protesterna, greps två gånger och hölls bl.a. i isolering i *El Infernillo* i La Modelo-fängelset. Han kedjades under nätterna och misshandlades av vakterna men även av andra fångar som han tror agerade på uppdrag av regimen, samt utsattes för hot. Han togs regelbundet till *Tunneln*, en 30 meter lång korridor utan fönster, där han misshandlades med slag mot magen så att familjen inte skulle märka det. Han menar att det värsta var isoleringen och de psykologiska skadorna han fått av fängelsevistelsen.²⁶⁶

Frihetsberövade oppositionella eller uppfattade oppositionella fick också motta allvarliga hot gällande deras anhöriga, som ett sätt att bestraffa dem och orsaka psykologiskt lidande. Familjemedlemmar och anhöriga utsattes också för fysisk och psykologisk misshandel, bl.a. i form av förnedrande och nedvärderande behandling, sexuellt- och könsbaserat våld under kroppsvisiteringar samt fick motta hot mot deras intagna anhöriga.²⁶⁷

made to torture Nicaraguan dissidents, 2022-03-16, [url](#); Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

²⁶² OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

²⁶³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 11–12, par. 76–80; El País, El Chipote, the dungeon for Nicaragua's political prisoners, 2022-01-14, [url](#)

²⁶⁴ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 126, par. 515

²⁶⁵ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10–11, 13, par. 72–75, 94; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 126, par. 515

²⁶⁶ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 12; El País, Freed dissidents on Nicaragua jail: 'They shackled us and you knew beatings were waiting in The Tunnel', 2023-02-10, [url](#)

²⁶⁷ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 12, par. 82–83; OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

5.5 Rättsprocesser

Rättsväsendet saknar oberoende. Polisen, åklagarämbetet och domstolsväsendet är inblandade i att godtyckligt gripa, åtala och döma oppositionella eller misstänkt oppositionella på politiska grunder.²⁶⁸ Presidentmakten har starkt inflytande över nomineringen av domare, vilken baseras på lojalitet med Sandinistpartiet, och får konsekvensen att väldigt många, möjligen alla domare, har kopplingar till Sandinistpartiet.²⁶⁹

Rättsprocesserna uppfyller inte ens de mest grundläggande kraven på rättssäkerhet.²⁷⁰ Skenrättegångar för oppositionella har även hållits i det nya Chipote där de också fått sin dom, trots att det är ett häkte och ingen domstol.²⁷¹

Politiskt oppositionella har åtalats ogrundat och dömts för fabricerade brott eller enligt de nya lagar som tillkommit under 2020 och framåt. Dessa antogs av det regeringskontrollerade parlamentet med syfte att åtala politiskt oliktankande och personer som upplevs som oppositionella, och strider mot internationella normer för mänskliga rättigheter.²⁷²

Från juni 2018 till mitten av 2019 anklagades och åtalades de som deltagit i protesterna för bl.a. störande av samhällstjänster (t.ex. genom att ha satt upp vägspärrar och barrikader) och för allvarliga brott som terrorism, medlemskap i kriminella föreningar, organiserad brottslighet samt brott som rörde olika typer av vapenbrott (smuggling, illegalt innehav, illegal tillverkning m.m.). Därefter tillkom ett antal andra brott som oppositionella eller upplevt oppositionella åtalades för, som illegal droghandel och smuggling samt grovt rån.²⁷³ Lagar mot penningtvätt har också använts mot de som regimen uppfattar som dissidenter och har till exempel drabbat präster och människor aktiva inom katolska kyrkan.²⁷⁴

Sedan mitten av 2021 har oppositionella i större utsträckning gripits och åtalats enligt cyberbrottslagen och/eller för att ha konspirerat för att underminera Nicaraguas nationella integritet (straffrätten i kombination med lag 1055). Se mer under avsnitt 2.2 om tillkomsten av dessa lagar.²⁷⁵ Sedan 2022 har domstolarna också slutat att formellt leverera domslut.²⁷⁶

²⁶⁸ OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#); UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 27; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 243–244, par. 1045–1050

²⁶⁹ Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), Sektion F1

²⁷⁰ The Washington Post, Nicaragua's Ortega government puts the political opposition on trial, 2022-02-15, [url](#)

²⁷¹ ; International Society for Human Rights, Nicaragua: The New Chipote – The origins of a prison made to torture Nicaraguan dissidents, 2022-03-16, [url](#); The Guardian, Former Nicaragua guerrilla who helped free Daniel Ortega dies in jail, 2022-02-13, [url](#); El País, El Chipote, the dungeon for Nicaragua's political prisoners, 2022-01-14, [url](#)

²⁷² Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 10; Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#), Sektion D4; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 56–58; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

²⁷³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 62; UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 28

²⁷⁴ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

²⁷⁵ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9, par. 60

²⁷⁶ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 140, par. 585

Enligt OHCHR hade alla 71 som satt frihetsberövade i september 2023 åtalats och dömts utan en rättssäker rättsprocess. En av dessa, biskop Rolando Alvarez, har dömts utan att någon rättegång hållits, men det har också förekommit i andra fall.²⁷⁷ En del har suttit fängslade i flera år utan att veta varför. Ett exempel är affärsmannen Sosa Herrera som greps i början av 2020 och sedan dömdes till 110 år fängelse p.g.a. förräderi och för försök att destabilisera landet. Han säger att han inte deltog i protesterna 2018 och inte vet varför han fängslats, men tror att det beror på att han vägrat gå med i de regimlojala väpnade grupperna under proteståren.²⁷⁸

Regimen använder sig, särskilt i fall med mer högprofilerade personer, av snabba skenrättegångar där den anklagade döms.²⁷⁹ De 222 som deporterades till USA och fråntogs sitt medborgarskap dömdes alla i snabba rättegångar. I maj greps 63 personer varav 55 åtalades samtidigt, under loppet av några timmar, för att ha konspirerat och underminerat den nationella integriteten samt ha spridit falska nyheter enligt de nya lagar som används för att tysta kritiker. De flesta av dem släpptes sedan och belades med daglig anmälningsplikt hos polisen. Många döms också till fleråriga fängelsestraff i snabba rättegångar.²⁸⁰

GHREN har analyserat olika rättsfall och bedömer att i många fall har bevis saknats eller varit svaga för personens deltagande i det brott hen åtalats för. Det förekom också manipulerade bevis och vittnesmål. T.ex. ska uppgifter ha använts av åklagare som lagts upp på sociala medier från fabricerade konton i den åtalades namn. Polisen ska också ha planterat bevis såsom vapen eller droger i de åtalades bilar. Domarna ska också oftast ha accepterat åklagares bevis och avfärdat försvarrets motbevis och invändningar.²⁸¹

Rättegångarna hålls generellt inom stängda dörrar, utan avisering och vid avvikande tider (t.ex. tidigt på morgonen) och platser för att försvåra möjligheten för den åtalades försvarsadvokat att närvara och även extern granskning. Detta gör att många åtalade istället representeras av en allmän åklagare som utnämns av rättsväsendet. Om försvarsadvokaten trots detta kan närvara får de mycket begränsat med tid att förbereda sig och få möjligheter att samtala med sin klient i enrum.²⁸²

Försvarsadvokater utsätts för hot och illabehandling under rättsprocessen av domare, åklagare och polis och har också själva varit föremål för repression (se mer under 4.10).²⁸³

²⁷⁷ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

²⁷⁸ AP News, Opponents describe hideous conditions in Nicaraguan prisons, 2023-02-22, [url](#)

²⁷⁹ Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#), Sektion F1 och F2

²⁸⁰ El País, Speedy show trials and daily check-ins with the police are the latest form of repression in Nicaragua, 2023-05-17, [url](#); Columna Digital, Nueva represión en Nicaragua: Juicios Rápidos., 2023-05-16, [url](#); AP News, 5 priests sentenced to 10 years for conspiracy in Nicaragua, 2023-02-08, [url](#); BBC News, En qué consiste la controvertida reforma "expres" con la que Nicaragua convirtió en "apátridas" a los opositores liberados y enviados a EE.UU., 2023-02-10, [url](#); Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#)

²⁸¹ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 9–10, par. 62–63; GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 139, par. 581

²⁸² GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10, par. 64

²⁸³ GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 10, par. 66

5.6 Fråntagna medborgarskap, påtvingad exil och nekad inresa till Nicaragua

I februari 2023 införde regimen ett nytt tillvägagångssätt gentemot oppositionella då 316 nicaraguaner godtyckligt fråntogs sitt medborgarskap. Den 9 februari 2023 fråntogs först 222 nicaraguaner sitt medborgarskap och anklagades för att vara landsförrädare. Detta skedde efter att parlamentet gjort en ändring i konstitutionen och godkänt speciallag 1145²⁸⁴ som gör detta möjligt. Reformen godkändes mycket snabbt av parlamentet, utan någon debatt eller tidigare annonsering. Beslutet togs därefter av en domstol utan en rättsprocess.²⁸⁵ De 222 frigavs först från fängelserna där de suttit frihetsberövade och togs till en militärbas utan att meddela vad som skulle hända dem. Därifrån togs de ombord på ett flyg till USA och deporterades. Några timmar efter detta fråntogs de sina medborgarskap.²⁸⁶

Den 15 februari fråntogs ytterligare 94 nicaraguaner sitt medborgarskap efter att samma domstol fattat ett nytt beslut. Många av dessa befann sig redan i exil medan andra befann sig i Nicaragua.²⁸⁷ Jämfört med de 222 som deporterades ingick det i denna grupp fler personer som haft en mer framträdande oppositionell profil.²⁸⁸

Av de som fråntagits medborgarskap har i vissa fall familjemedlemmarna fått behålla sitt och i andra har familjemedlemmarna också förlorat sitt medborgarskap.²⁸⁹

Enligt källor vill regimen att människor som de uppfattar som oppositionella lämna landet och trakasserar därför dessa personer.²⁹⁰ Regimens budskap till dissidenter i allmänhet är att de ska lämna landet.²⁹¹ Enligt organisationen *Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más* genomförde vicepresident Murillo samband med valet 2021 en kampanj där hon uppmanade dissidenter att lämna landet genom orden ”utomlands kan ni göra vad ni vill”.²⁹²

Det finns även nicaraguanska medborgare som befinner sig utanför landet och som inte tillåts återvända till Nicaragua och nekas inresa. Det rör sig bland annat om anhöriga till personer som fråntagits sitt medborgarskap, före detta politiska fångar,

²⁸⁴ Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley especial que regula la pérdida de la nacionalidad nicaragüense (Ley 1145), 2023-02-10, [url](#)

²⁸⁵ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 7, par. 30–31

²⁸⁶ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 18–19; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7, par. 30–31; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁸⁷ Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#), s. 18–19; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 7

²⁸⁸ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; The Guardian, Nicaragua: Ortega crackdown deepens as 94 opponents stripped of citizenship, 2023-02-16, [url](#)

²⁸⁹ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

²⁹⁰ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Confidencial, Trabajadores del Estado: “La orden de Ortega y Murillo es que se vayan los opositores”, 2023-05-23, [url](#)

²⁹¹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

²⁹² Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

aktivister inom civilsamhället, feminister och artister.²⁹³ Det rör sig också om personer som bara varit på kortare resor utomlands för att exempelvis besöka släktingar eller delta i konferenser.²⁹⁴

OHCHR rapporterade i september 2023 att 27 nicaraguaner som varit på kortare resor utomlands nekats återresa till sitt hemland, i strid mot mänskliga rättigheter. Denna praxis har ökat under första delen av 2023. Det har också resulterat i att familjer har separerats. T.ex. nekades två släktingar till en av de som deporterades till USA att gå ombord ett flyg från USA till Managua av flygbolaget, trots att de hade minderåriga barn i Nicaragua.²⁹⁵

En källa som Migrationsanalys talat med förhördades upprepade gånger eftersom hon hade varit verksam i civilsamhället. När hon skulle lämna landet reguljärt, vid en landgräns, hölls hon kvar vid gränsen länge och fick många frågor. Till slut lät de henne passera gränsen men hennes utresa registrerades aldrig, vilket bland annat skapade problem när hon sedan skulle ansöka om pass för sitt barn vid en utlandsbeskickning.²⁹⁶

Att nicaraguanska myndigheter låter en person lämna landet innebär inte att personen inte har några problem med myndigheterna i Nicaragua.²⁹⁷

5.7 Tillgång till samhällstjänster och framtagnandet av tillgångar och förmåner

Personer som uppfattas som oppositionella, som tidigare suttit fängslade eller som deltog i protesterna 2018 och som är kvar i landet, utestängs ofta från samhällstjänster, inklusive sjukvård och utbildning, samt nekats delvis tillträde till arbetsmarknaden. Det gäller även ibland anhöriga.²⁹⁸

För att kunna arbeta statligt måste man vara medlem i Sandinistpartiet menar flera källor Migrationsanalys talat med.²⁹⁹ Många av de som döms till fängelsestraff diskvalificeras samtidigt från att ha offentliga ämbeten, anställning eller andra positioner under lika lång tid som fängelsestraffet gällde.³⁰⁰ Det kan också vara svårt för en oppositionell att ha även enklare arbeten, menar en källa, eftersom det till exempel behövs tillstånd från partiet för att sälja varor även i mindre skala.³⁰¹

²⁹³ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; OHCHR, Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

²⁹⁴ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²⁹⁵ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 7-8, par. 36-38

²⁹⁶ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²⁹⁷ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

²⁹⁸ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#), s. 14, par. 102

²⁹⁹ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; Confidencial, "Salgo a buscar un empleo y me piden un aval político del FSLN solo me dicen, ahí lo llamamos", 2023-07-12, [url](#)

³⁰⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 140, par. 584

³⁰¹ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

Vissa yrkeskategorier har också drabbats av yrkesförbud på grund av sitt arbete. T.ex. har advokater som företrätt politiska fångar uteslutits ur det nicaraguanska advokatsamfundet.³⁰² En del läkare, sjuksköterskor och andra som arbetade inom hälsosektorn under covid-19 och som uttryckte oro eller kritik mot regeringens hantering av pandemin blev av med sina jobb.³⁰³

Även relativt avlägsna släktingar kan drabbas negativt av att ha en släkting som är oppositionell. En källa ger ett exempel om en person som förlorade sitt jobb inom den privata sektorn på grund av en farbror som var oppositionell. Arbetsgivaren ansåg att det var för farligt att ha kvar honom som anställd eftersom han (arbetsgivaren) skulle kunna uppfattas vara oppositionell. Personen har sedan dess inte kunnat få ett nytt jobb.³⁰⁴

Personerna som fråntagits sitt medborgarskap har drabbats av ytterligare repressalier från regimen som rör deras tillgångar och annat. De har bl.a. fått egendom och hus beslagtagna och förmåner såsom pension indragen.³⁰⁵ En källa säger att flera av de som förlorade sitt medborgarskap även förlorade privata försäkringar och vissa fick sina bankkonton uppsagda. Flera har också nekats tillgång till dokument från universitet de gått på.³⁰⁶

I två beslut från februari 2023 dömde domstolen i Managua att alla fastigheter och företag som tillhörde de 316 som fråntagits sitt medborgarskap skulle konfiskeras. Detta inkluderade alla tillgångar som stod i deras namn eller där de var delägare.³⁰⁷ Ett exempel är Mónica Baltodano som Migrationsanalys talat med. Hon beskriver att hon fråntogs sitt medborgarskap i februari 2023 och sina materiella tillgångar, inklusive det lilla hotell familjen drev för turister.³⁰⁸

Gällande pensionerna har särskilt de som får ersättningen från det statliga *Instituto Nicaragüense de Seguridad Social* drabbats. Deras data har enligt uppgifter raderats och de har blivit av med sina pensioner.³⁰⁹

Enligt OHCHR har minst 43 personer av de totalt 316 som förlorade sitt medborgarskap nekats kopior av sina folkbokföringsdokument och fick veta av tjänstemännen att de inte existerade i folkbokföringen. I ett särskilt allvarligt fall som OHCHR rapporterar om, hade födelsebeviset för sonen till en av de drabbade personerna raderats ur folkbokföringen.³¹⁰

Andra repressalier inkluderar att man godtyckligt tagit bort födelsebevis. Det har också främst drabbat de som blev av med medborgarskapen.³¹¹ Det medför många

³⁰² Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

³⁰³ UNHCR, International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#), s. 31; IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#), s. 778, par. 15

³⁰⁴ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³⁰⁵ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), 2023-06-28; The New York Times, After Taking Away Critics' Citizenship, a Country Takes Their Houses, 2023-09-26, [url](#)

³⁰⁶ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

³⁰⁷ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 7, par. 33

³⁰⁸ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

³⁰⁹ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 8, par. 41

³¹⁰ OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#), s. 8, par. 41

³¹¹ GHREN, Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#); GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 183, par. 776

problem eftersom personen på pappret mer eller mindre upphör att existera. Till exempel har det drabbat barn till dissidenter i utlandet som skrivits ut ur folkbokföringen. På pappret har det inte funnits några föräldrar som kan ge sitt medgivande till att barnet får resa ut ur landet och det har på så sätt förhindrat återförening av familjen.³¹²

Personer som blivit framtagna medborgarskapet har också drabbats av olika praktiska problem. Till exempel har man inte kunnat sälja sin bil eftersom registreringen inte längre varit giltig eller för att personen som äger bilen lever i exil och får inte återvända. Trots det kräver staten att personen ändå måste vara på plats fysiskt i landet för att kunna sälja bilen.³¹³

6. Möjligheten för personer som uppfattas som oppositionella att anskaffa pass och resa ut ur landet reguljärt

För att resa reguljärt, det vill säga vid en bevakad gränsövergång med gränskontroll, till grannländerna Guatemala, Honduras och El Salvador räcker det med identitetskort.³¹⁴ Till övriga länder krävs pass.³¹⁵ Stora delar av gränsen mot grannländerna är dock obevakad och det är i praktiskt hänseende relativt lätt (om än förenat med risker) att lämna landet på irreguljär väg, via obevakade gränsövergångar, så kallade *puntos ciegos*.³¹⁶ Att ha lämnat landet irreguljärt kan dock innebära andra svårigheter vid ett återvändande eller om man har tillgångar kvar i landet. För mer information, se avsnitt [5.7](#).

I efterdyningarna av protesterna 2018 fanns det uppgifter om att personer som deltagit i protesterna belades med utreserestriktioner.³¹⁷ Även efter det har det förekommit att människor belagts med utreserestriktioner.³¹⁸ Enligt en rapport från civilsamhällesorganisationer som har granskats av GHREN, dokumenterades 138 fall av otillbörliga (ospecificerade³¹⁹) ”migrationsrestriktioner” mellan 2018 och 2022.

³¹² Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³¹³ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27; Anonymiserad källa A, 2023-06-22

³¹⁴ Norge. Landinfo, Nicaragua: Nicaraguanske myndigheters svartelister over opposisjonelle, 2021-03-16, [url](#), s. 3; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

³¹⁵ Norge. Landinfo, Nicaragua: Nicaraguanske myndigheters svartelister over opposisjonelle, 2021-03-16, [url](#), s. 3

³¹⁶ Global Organized Crime Index, Nicaragua, 2023, [url](#)

³¹⁷ USDOS, Nicaragua 2019 Human Rights Report, 2020-03-11, [url](#), s. 18

³¹⁸ Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#); GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 181, par. 766

³¹⁹ Det framgår inte av källan huruvida det rörde sig om exempelvis in- eller utreserestriktioner eller nekande av pass.

Strax under hälften av dessa fall rörde MR-försvarare, aktivister eller familjemedlemmar till dessa.³²⁰ Vid reguljära gränser genomförs utresekontroller och nicaraguanska myndigheter har generellt god kännedom om vilka som deltog i protesterna. Källor som konsulterats av norska Landinfo 2021 hade begränsat med information om huruvida svartlistade personer nekades att lämna landet eller inte, men det tycks i vilket fall inte ha tillämpats konsekvent. Vad som däremot är känt är att många personer som flydde Nicaragua vid denna tid lämnade landet vid oönskade gränser av rädsla för myndigheterna.³²¹

Forskaren Julianne Weegels beskriver det som att utreserestriktioner mot personer som uppfattas som dissidenter i princip upphörde att tillämpas i mitten av 2022. Weegels uppger vidare att utreserestriktioner mot uppfattade oppositionella har tillämpats godtyckligt och aldrig har använts generellt eller konsekvent.³²² Det förekommer dock att regimen fortsatt förbjuder eller hindrar människor att lämna landet. Huruvida en person förbjuds lämna Nicaragua eller inte beskrivs dock av flera källor som godtyckligt.³²³ Personer som av regimen betraktas som oppositionella nekas inte generellt pass eller förhindras från att lämna landet.³²⁴ Det generella budskapet till oppositionella är nu istället att man ska lämna landet.³²⁵ En källa beskriver det som att regimen är rädda för personer man misstänker skulle kunna ha en förmåga att organisera ett motstånd i landet och därför vill att sådana personer lämnar. Enligt samma källa trakasserar myndigheterna ibland personer för att försöka få dem att lämna landet. I ett exempel beskriver källan en person som hade förhört av polisen och sedan belagts med daglig anmälningsplikt. Efter drygt en månad hade polisen tröttnat på situationen och undrat om det inte framgick att de ville att personen lämnade landet.³²⁶ En annan källa beskriver att logiken bakom att regimen vill att oppositionella ska lämna landet är att man är rädd för att de ska skapa problem i landet.³²⁷

Godtycklighet till trots menar en källa att det i den mån det finns några mönster i vilka som förhindras eller nekas att lämna Nicaragua, tycks vara kopplat till huruvida personen har information om regimen.³²⁸ Det finns uppgifter om att många offentliganställda, inklusive personer inom militären, fått sina pass beslagtagna, indragna eller passansökningar nekade.³²⁹ Medan en källa beskriver att det

³²⁰ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 181, par. 767

³²¹ Norge. Landinfo, Nicaragua: Nicaraguanske myndigheters svartelister over opposisjonelle, 2021-03-16, [url](#), s. 1–4

³²² Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

³²³ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

³²⁴ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³²⁵ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

³²⁶ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

³²⁷ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

³²⁸ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³²⁹ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15; Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

främst är offentliganställda som misstänks vara kritiska mot regimen och familjemedlemmar till sådana personer som nekas lämna landet³³⁰, menar en annan att i princip alla högre offentliga tjänstemän och deras familjemedlemmar är belagda med utreseförbud.³³¹ En källa anger att också partimedlemmar kan drabbas av utreserestriktioner.³³² Tidningen Confidencial rapporterade i januari 2023 att offentliganställda behöver tillstånd för att lämna landet och att dessa medges selektivt. Enligt de källor inom staten som tidningen intervjuat beror det på att regimen är rädda att fördömas internationellt av personer med insyn. En del offentliganställda som står regimen nära uppges dock få tillstånd att resa ut ur landet.³³³ I en annan artikel, från nyhetskällan Divergentes, rapporterades i december 2022 att offentliganställda, däribland anställda inom rättsväsendet och ministerier, nekats att lämna landet i närtid. Alla offentliganställda nekades dock inte utresa, enligt tidningens källa var det främst personer med koppling till repressionen i anslutning till protesterna som nekades utresa.³³⁴

Det är dock inte enbart personer med denna profil som på olika sätt hindras i att lämna landet. Till exempel har anhöriga till några av de 222 politiska fångar som deporterades och framtogs sitt medborgarskap i februari 2023 nekats att förnya sina pass.³³⁵ En annan källa lyfter fram att det också kan finnas andra faktorer som spelar in, en person kan till exempel vara föremål för utpressning från regimföreträdare och nekas att lämna landet fram till dess att man har betalat.³³⁶

Det förekommer att det är flygbolagen, snarare än nicaraguanska gränsmyndigheter, som nekar resa i de fall det förekommer att en person är belagd med någon form av utreseförbud.³³⁷ En källa som Migrationsanalys talat med tycks ha förekommit på en lista på personer som skulle nekas utresa. Han hade inga problem vid gränskontrollen men i samband med ombordstigning nekades han. Personen lyckades sedan komma med flyget efter att ha uppvisat ett brev från en utländsk ambasad. Han framtogs sedan sitt medborgarskap och lever nu i exil.³³⁸

Enligt en artikel inhämtar Nicaraguas migrationsmyndighet passagerarlistor för in- och utresande i förväg från flygbolagen, och passagerarna screenas för att myndigheterna ska kunna ta ställning till om en person ska nekas in- eller utresa. Systemet infördes för att kunna kontrollera in- och utresor för personer som betraktas som

³³⁰ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

³³¹ Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

³³² Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

³³³ Confidencial, State workers report "selective" permits to leave Nicaragua, while most are prohibited from leaving, 2023-01-16, [url](#)

³³⁴ Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#)

³³⁵ Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³³⁶ Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

³³⁷ Ernesto Medina, före detta universitetsrektor i Nicaragua, intervju, 2023-06-27; Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

³³⁸ Ernesto Medina, före detta universitetsrektor i Nicaragua, intervju, 2023-06-27

oppositionella. Enligt samma artikel förekommer det att enskilda fall eskaleras för att avgöras av presidentparet själva.³³⁹

Norska Landinfo har tidigare rapporterat om att många lämnar landet vid obevakade gränsövergångar på grund av rädsla för myndigheterna.³⁴⁰ Enligt källor som Migrationsanalys varit i kontakt med i mitten av 2023 är detta fortfarande vanligt.³⁴¹ Detta till trots uppger en källa att det är vanligt att personer som har för avsikt att fly försöker få en passhandling från myndigheterna, även om de har eller har haft problem med myndigheterna. Det kan medföra risker men gör det samtidigt lättare att lämna landet.³⁴²

Det finns dokumenterade fall av konfiskering av pass samt nekande av passförnyelse och utfärdande av pass för barn.³⁴³ I vissa fall har myndighetsföreträdare uppgett till personen i fråga att det rör sig om något administrativt eller teknisk fel med passet och att detta ska åtgärdas inom kort, men sedan återkommer inte myndigheterna.³⁴⁴ Det finns också uppgifter om att det förekommer att misstänkta dissidenter nekas att förnya sina pass vid nicaraguanska utlandsbeskickningar.³⁴⁵

7. Avslutande kommentarer

Källorna ger en samstämmig bild av en allt mer repressiv utveckling i Nicaragua sedan 2018 och mot flera grupper. Regimen har nedmonterat de demokratiska institutionerna och alla delar av staten ligger i händerna på presidentparet. Statsapparaten, inklusive rättsväsendet, används repressivt för att gagna presidentparet.

Genom att använda allt mer repressiva strategier som också blivit mer sofistikerade över tid, har regimen stängt det demokratiska utrymmet i landet och upprätthåller ett klimat av rädsla och censur. Detta har inte bara drabbat den politiska oppositionen och sociala rörelser utan alla som uttrycker kritik eller avvikande åsikter i regimens ögon, eller som upplevs som ett potentiellt hot mot presidentparets kontroll. Expertgruppen GHREN menar att regimen i Nicaragua begår brott mot mänskligheten gentemot civilbefolkningen som är systematiska och kan ske eftersom "staten

³³⁹ Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#)

³⁴⁰ Norge. Landinfo, Nicaragua: Nicaraguanske myndigheters svartelister over opposisjonelle, 2021-03-16, [url](#), s. 3

³⁴¹ Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22; Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

³⁴² Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

³⁴³ GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#), s. 181, par. 766; Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#)

³⁴⁴ Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#)

³⁴⁵ Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28; Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

har använts som ett vapen för att förfölja befolkningen”. Syftet är enligt GHREN att ”eliminera [...] all opposition i landet”.³⁴⁶

De källor Migrationsanalys talat med beskriver att människor i allt mindre utsträckning talar öppet om vad som händer eftersom det är förenat med risker och inte heller kan förväntas leda någon vart. Oppositionella eller deltagare i protesterna som är kvar i landet håller en mycket låg profil och uttrycker inte något som skulle kunna uppfattas som politiskt eller oppositionellt. I den mån människor i Nicaragua fortfarande uttrycker politiska åsikter sker det i privata forum och man är mycket försiktig i vad man säger och till vem.

Regimen har under åren både ändrat målgrupper för repressionen och tillvägagångssätt vilket också gör det svårt att förutse vad som kan komma att ske i framtiden. Under 2022–2023 har t.ex. den katolska kyrkan blivit en tydligare målgrupp för Ortega-regimen att slå ner på. Man gjorde också det drastiska tilltaget med att deportera 222 personer och frånta dem samt ytterligare 94 deras nicaraguanska medborgarskap. Sedan dess verkar också en ny metod vara att pressa de man uppfattar som oppositionella till att lämna landet, till skillnad från tidigare då man delvis hindrade dessa personer att resa ut – även om många ändå kunde ta sig ut både reguljärt och irreguljärt.

Trots att internationella bedömare i skarpa ordalag talar om systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna och att det på ett övergripande plan finns ett stort mått av kontroll över befolkningen finns det också stor godtycklighet och aspekter av repressionen som är svåra att beskriva i generella termer. Enskilda personer kan exempelvis användas som symboliska exempel och drabbas av selektiv repression, som en del i att systematiskt kväsa motstånd mot regimen. Samtidigt kan det vara godtyckligt vem som råkar drabbas. Det finns vidare åtskilliga fall av personer som drabbats av allvarliga repressalier på grund av till synes ganska harmlösa handlingar. Parallellt med det finns det exempel på högljudda regimkritiker som trots snarlik profil drabbats av vitt skilda konsekvenser.

Uppgifter gör gällande att uppemot tio procent av landets befolkning redan har lämnat Nicaragua. Många befinner sig idag i Costa Rica, men även USA och Spanien är stora mottagarländer. Situationen i Nicaragua gör att drivkrafterna att lämna landet är stora, och i dagsläget finns inga tendenser som tyder på att någon förbättring är i sikte under överskådlig tid avseende respekten för de mänskliga rättigheterna.

³⁴⁶ FN. Human Rights Council, Nicaragua: Crimes against humanity being committed against civilians for political reasons, investigation says, 2023-03-02, [url](#)

Källförteckning

Muntliga källor

Anonymiserad källa A, intervju, 2023-06-22

Anonymiserad källa B, intervju, 2023-06-15

Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), e-post, 2023-11-14

Dr. Julianne Weegels (Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA), University of Amsterdam), intervju, 2023-05-17

Ernesto Medina, före detta universitetsrektor i Nicaragua, intervju, 2023-06-27

Mónica Baltodano (Popol Na en Exilio), intervju, 2023-06-28

Wendy Flores och Carlos Guadamuz (Colectivo de Derechos Humanos Nicaragua Nunca Más), intervju, 2023-06-27

Elektroniska källor

Alla källor hämtade mellan 2023-11-02 och 2023-11-07.

Al Jazeera, Nicaragua orders closure of Red Cross in continuing crackdown, 2023-05-11, [url](#)

Al Jazeera, Nicaragua: Daniel Ortega on course for controversial fourth term, 2021-11-08, [url](#)

Amnesty International, A Cry for Justice: 5 years of oppression and resistance in Nicaragua, 2023-04-18, [url](#)

AP News, Vatican closes embassy in Nicaragua after Ortega's crackdown, 2023-03-18, [url](#)

AP News, Opponents describe hideous conditions in Nicaraguan prisons, 2023-02-22, [url](#)

AP News, 5 priests sentenced to 10 years for conspiracy in Nicaragua, 2023-02-08, [url](#)

AP News, Nicaragua says it is closing OAS offices, expelling staff, 2022-04-25, [url](#)

BBC News, En qué consiste la controvertida reforma "expres" con la que Nicaragua convirtió en "apátridas" a los opositores liberados y enviados a EE.UU., 2023-02-10, [url](#)

BBC News, Nicaragua expels Mother Teresa's nuns in latest crackdown, 2022-07-07, [url](#)

BBC News, Hugo Torres: Nicaraguan ex-rebel leader dies after being jailed, 2022-02-13, [url](#)

BBC News, Nicaragua frees protesters after international outcry, 2018-10-16, [url](#)

Belgien. Cedoca, Nicaragua: Le traitement réservé par les autorités nationales à leurs ressortissants de retour dans le pays, 2020-04-03, [url](#)

Bertelsmanns Stiftung, BTI 2022 Country Report – Nicaragua, 2022-03-23, [url](#)

Borchgrevink, A. (Norsk Utenrikspolitisk Institutt), A Study of Civil Society in Nicaragua, 2006, [url](#)

Catholic News Agency, Why did Bishop Alvarez refuse to leave Nicaragua? A former political prisoner explains, 2023-04-11, [url](#)

Catholic News Agency, Nicaragua's dictatorship sentences Bishop Rolando Álvarez to 26 years in prison, 2023-02-10, [url](#)

Chamorro, C. F. (Reuters Institute), 2023 Reuters Memorial Lecture. How to report under a dictatorship: lessons from Nicaragua and beyond, 2023-03-06, [url](#)

CNN, Nicaragua scraps controversial social security reforms, 2018-04-22, [url](#)

Columna Digital, Nueva represión en Nicaragua: Juicios Rápidos., 2023-05-16, [url](#)

Confidencial, “Salgo a buscar un empleo y me piden un aval político del FSLN solo me dicen, ahí lo llamamos”, 2023-07-12, [url](#)

Confidencial, Trabajadores del Estado: “La orden de Ortega y Murillo es que se vayan los opositores”, 2023-05-23, [url](#)

Confidencial, State workers report "selective" permits to leave Nicaragua, while most are prohibited from leaving, 2023-01-16, [url](#)

Confidencial, “Public employees’ real support for the regime is minimal”, 2022-10-04, [url](#)

Confidencial, Murillo lanza ataques y discurso de odio en aniversario de las protestas de abril, 2022-04-09, [url](#)

Confidencial, Ortega, the “anti-imperialist”, surrenders to Russian interests, 2022-03-01, [url](#)

Divergentes, País por cárcel: así secuestra el régimen de Ortega los pasaportes de los nicaragüenses, 2022-12-06, [url](#)

DW (Deutsche Welle), Gobierno de Nicaragua sigue cerrando ONG, 2023-05-20, [url](#)

El País, A bishop against exile: reconstruction of the second failed attempt to expel Rolando Álvarez from Nicaragua, 2023-07-07, [url](#)

El País, El régimen de Ortega y Murillo congela las cuentas bancarias de la Iglesia católica de Nicaragua, 2023-05-27, [url](#)

El País, Speedy show trials and daily check-ins with the police are the latest form of repression in Nicaragua, 2023-05-17, [url](#)

El País, Freed dissidents on Nicaragua jail: ‘They shackled us and you knew beatings were waiting in The Tunnel’, 2023-02-10, [url](#)

El País, El Chipote, the dungeon for Nicaragua’s political prisoners, 2022-01-14, [url](#)

Encyclopaedia Britannica, Sandinista, 2023-04-21, [url](#)

Expediente Público, Ortega-Murillo: A Regime that Abolished Historic Rights for Women and Girls, 2021-01-08, [url](#)

FN (Förenta nationerna). Human Rights Council, Human Rights Council Hears that the People of Myanmar Continue to Suffer Profound Human Rights Harms and that Serious and Systematic Human Rights Violations and Abuses in Nicaragua are Crimes against Humanity, 2023-03-06, [url](#)

FN (Förenta nationerna). Human Rights Council, Nicaragua: Crimes against humanity being committed against civilians for political reasons, investigation says, 2023-03-02, [url](#)

France24, Nicaraguan parliament dissolves local Red Cross, 2023-05-11, [url](#)

Freedom House, Freedom in the world 2023 – Nicaragua, 2023-03-09, [url](#)

Freedom House, Freedom in the world 2022 – Nicaragua, 2022-02-24, [url](#)

GHREN (Group of Human Rights Experts on Nicaragua), Statement by Jan-Michael Simon Chair of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua (GHREN) 54th session of the Human Rights Council, 2023-09-12, [url](#)

GHREN, Detailed conclusions of the group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-07, [url](#)

GHREN, Report of the Group of Human Rights Experts on Nicaragua, 2023-03-02, [url](#)

Global Organized Crime Index, Nicaragua, 2023, [url](#)

Havana Times, Nicaragua: Rosario Murillo Attacks "Treacherous Vipers", 2023-07-21, [url](#)

HRW (Human Rights Watch), World Report 2023 – Nicaragua, 2023-01-12, [url](#)

HRW, World Report 2022 – Nicaragua, 2022-01-13, [url](#)

HRW, Nicaragua: Reckless COVID-19 Response, 2020-04-10, [url](#)

IACHR (Inter-American Commission on Human Rights), IACHR Annual Report 2022 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2023, [url](#)

IACHR, IACHR Annual Report 2021 - Chapter IV.B: Nicaragua, 2022, [url](#)

IACHR, Nicaragua: Concentration of Power and the Undermining of the Rule of Law, 2021-10-25, [url](#)

IACHR, IACHR Annual Report 2019: Chapter IV.B – Nicaragua, 2020, [url](#)

Infobae, Blacklists, arrests, deportations and exile: the drama of musicians and their songs under the regime of Daniel Ortega, 2022-04-20, [url](#)

Información Puntual, Exigen liberación de abogado opositor de Masaya capturado por el Ejército, 2020-08-19, [url](#)

International Crisis Group, Nicaragua: Dealing with the Dangers of a One-sided Poll, 2021-10-07, [url](#)

International Society for Human Rights, Nicaragua: The New Chipote – The origins of a prison made to torture Nicaraguan dissidents, 2022-03-16, [url](#)

La Prensa, Opositores que han caído en la trampa de retorno seguro ofrecido por la dictadura, 2020-10-11, [url](#)

La Vanguardia, Organismos piden información sobre opositores detenidos en Nicaragua, 2020-08-20, [url](#)

Latinno, Consejos del Poder Ciudadano (Gabinetes Comarcales, de Barrio y Municipales), odatrad, [url](#)

Latinno, Gabinetes de la Familia, la Comunidad y la Vida, odatrad, [url](#)

Migrationsverket, Migrationsanalys, Lifosrapport: Nicaragua – protester, repression och riskprofiler (version 1.0), 2019-04-23, [url](#)

Muggah, R., i Foreign Policy, With Russian Support, Nicaragua Smothers Dissent, 2023-03-09, [url](#)

NBC News, Nicaragua declares Jesuit order illegal and will confiscate its property, 2023-08-24, [url](#)

NBC News, U.S. supporters hope Nicaraguan bishop who chose prison over exile won't be forgotten, 2023-02-17, [url](#)

Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley especial que regula la pérdida de la nacionalidad nicaragüense (Ley 1145), 2023-02-10, [url](#)

Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley especial de ciberdelitos, (Ley 1042), 2020-10-27, [url](#)

Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley de regulación de agentes extranjeros (Ley 1040), 2020-10-15, [url](#)

Nicaragua. Lagstiftande församling (Asamblea Nacional de la República de Nicaragua), Ley de defensa de los derechos del pueblo a la independencia, la soberanía y autodeterminación para la paz (ley 1055), 2020, [url](#)

Norge. Landinfo, Nicaragua: Nicaraguanske myndigheters svartelister over opposisjonelle, 2021-03-16, [url](#)

OHCHR (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights), Nicaragua: Continued and widespread deterioration of human rights, 2023-09-13, [url](#)

OHCHR, Group of Experts on Nicaragua finds escalating persecution against dissent and crackdown on independent academic institutions, 2023-09-12, [url](#)

OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/54/60), 2023-08-10, [url](#)

OHCHR, Nicaragua – Silencing of critical voices, 2023-06-02, [url](#)

OHCHR, Human rights situation in Nicaragua (A/HRC/51/42), 2022-09-02, [url](#)

OHCHR, Nicaragua: UN experts denounce arbitrary shutdown of civil society organisations, 2022-07-29, [url](#)

OHCHR, Situation of Human Rights in Nicaragua (A/HRC49/23), 2022-02-24, [url](#)

OHCHR, Situation of Human Rights in Nicaragua (A/HRC46/21), 2021-02-11, [url](#)

OHCHR, Human Rights Violations and Abuses in the Context of Protests in Nicaragua 18 April – 18 August 2018, 2018-08-29, [url](#)

Radio Corporación, Los últimos perseguidos políticos que el Ejército capturó en la frontera, 2020-08-21, [url](#)

Reporters Without Borders, Nicaragua, 2023, [url](#)

Reuters, Ortega and Murillo, the power couple with an iron grip on Nicaragua, 2021-11-08, [url](#)

The Guardian, Nicaragua: Ortega crackdown deepens as 94 opponents stripped of citizenship, 2023-02-16, [url](#)

The Guardian, Former Nicaragua guerrilla who helped free Daniel Ortega dies in jail, 2022-02-13, [url](#)

The Guardian, Nicaragua suppresses opposition to ensure one-party election, critics say, 2016-06-26, [url](#)

The New York Times, After Taking Away Critics' Citizenship, a Country Takes Their Houses, 2023-09-26, [url](#)

The New York Times, Cracking Down on Dissent, Russia Seeds a Surveillance Supply Chain, 2023-07-06, [url](#)

The New York Times, Nicaragua Strips Citizenship from Hundreds Days After Prisoner Release, 2023-02-17, [url](#)

The Washington Post, Nicaragua's Ortega government puts the political opposition on trial, 2022-02-15, [url](#)

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), International Protection Considerations with Regard to People Fleeing Nicaragua, 2023-01-09, [url](#)

USA. INSS (Institute for National Strategic Studies), Dangerous Alliances: Russia's Strategic Inroads in Latin America, december 2022, [url](#)

USDOS (United States Department of State), 2022 Report on International Religious Freedom: Nicaragua, 2023-05-15, [url](#)

USDOS, Nicaragua 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#)

USDOS, Nicaragua 2021 Human Rights Report, 2022-04-12, [url](#)

USDOS, Nicaragua 2019 Human Rights Report, 2020-03-11, [url](#)

VOA (Voice of America), Nicaragua Arrests 7th Presidential Contender Ahead of November Vote, 2021-07-24, [url](#)